

قسمت دوم / نیمه پنهان صادرات فولاد ایران

(به همراه ضmann گران فروشی داخلی)

روند صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا

بر اساس داده‌های گمرکی اتحادیه اروپا، در طی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۳ میلادی صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا بین ۴۳ تا ۵۷ هزار تن در سال (میانگین ماهانه ۴,۳ هزار تن) در نوسان بود. حجم صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۴ میلادی به ۴۰۰ هزار تن (میانگین ماهانه ۳۳,۴ هزار تن) و در سال ۲۰۱۵ میلادی به ۸۰۰ هزار تن (میانگین ماهانه ۶۶,۸ هزار تن) افزایش یافت. در سال ۲۰۱۶ میلادی میزان این صادرات به ۶۹۶ هزار تن (میانگین ماهانه ۵۸ هزار تن) کاهش پیدا کرد و در سال ۲۰۱۷ میلادی عملاً متوقف گردید^۳ (نمودار یک).

بررسی روند صادرات ماهانه در سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ میلادی نشان می‌دهد که در ماه‌های اکتبر ۲۰۱۵ میلادی (مهر ماه ۱۳۹۴) تا آگوست ۲۰۱۶ میلادی (مرداد ماه ۱۳۹۵) حجم صادرات ورق فولاد گرم ایران به اروپا افزایش قابل توجهی را تجربه کرد و به میانگین ماهانه ۷۸ هزار تن بالغ گردید. در ماه‌های جولای و آگوست ۲۰۱۶ میلادی (تیر و مرداد ماه ۱۳۹۵) به ترتیب حجم صادرات به ۱۰۴ و ۹۵ هزار تن صعود کرد و پس از آن در ماه‌های سپتامبر و اکتبر ۲۰۱۶ میلادی (شهریور و مهر ماه ۱۳۹۵) به ترتیب حجم صادرات به ۱۸ و ۴ هزار تن سقوط پیدا کرد. در ماه نوامبر ۲۰۱۶ میلادی (آبان ماه ۱۳۹۵) حجم صادرات به ۶۹ هزار تن رسید و از این زمان تا کنون صادرات ورق گرم ایران به اتحادیه اروپا در حد ناچیزی بوده است.

بر اساس داده‌های گمرکی اتحادیه اروپا، در دوره ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۳ میلادی مجموع ارزش صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا ۱۳۵ میلیون دلار (میانگین سالانه ۳۴ میلیون دلار با بهای واحد ۶۵۲ دلار بر تن) بود. ارزش صادرات در سال ۲۰۱۴ میلادی به ۲۱۹ میلیون دلار (با میانگین بهای واحد ۵۴۵ دلار بر تن)، در سال ۲۰۱۵ میلادی به ۳۲۴ میلیون دلار (با میانگین بهای واحد ۴۰۴ دلار بر تن) و در سال ۲۰۱۶ میلادی به ۲۳۱ میلیون دلار

^۱ کلیه کدهای تعرفه ۶ رقمی زیر مجموعه کد تعرفه ۷۲۰۸

^۲ برابر با ۱۱ دی ماه ۱۳۹۳ لغایت ۱۱ دی ماه ۱۳۹۴ و به همین ترتیب برای سال‌های دیگر عمل می‌شود.

^۳ مجموع صادرات چهارماهه اول سال ۲۰۱۷ میلادی برابر ۱۵ هزار تن بود.

(با میانگین بهای واحد ۳۳۲ دلار بر تن) بالغ گردید (نمودار دو).

آمار گمرک ایران حاکی از این است در شرایطی که در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۵، میانگین ماهانه صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا ۸۷ هزار تن بود، در سه‌ماهه پس از آن (شهریور تا آبان ماه ۱۳۹۵) به ۳۹ هزار تن در ماه سقوط کرد. از آذر ماه سال ۱۳۹۵ تا مرداد ماه سال ۱۳۹۶، مجموع صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا فقط ۳۹ هزار تن (میانگین ماهانه ۴۳۰۰ تن) بود که با توجه به حجم ناچیز آن به مفهوم توقف صادرات این کالا به این اتحادیه است (نمودار سه). با وجود این که در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۵ مجموع صادرات ورق فولاد گرم به اتحادیه اروپا به میزان ۴۳۵ هزار تن و سهم ۵۹ درصد از کل صادرات این کالای ایران به جهان بود، در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۶، این صادرات به ۱۵ هزار تن (و سهم ۱۰ درصد از کل صادرات) سقوط پیدا کرد که به معنای کاهش ۹۷ درصدی است (نمودار چهار). در همین حال کل صادرات ورق فولاد گرم ایران از ۷۳۹ هزار تن در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۵ با ۸۰ درصد کاهش به ۱۴۶ هزار تن در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۹۶ تنزل یافت که عمدتاً از توقف صادرات به اتحادیه اروپا ناشی می‌شود. صادرات ورق فولاد گرم ایران از ۲۵۳ هزار تن در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۵ به ۵۹ هزار تن در مرداد ماه سال ۱۳۹۶ افت کرد.

گزارش انجمن فولاد اروپا (یوروفر)^۴ در خصوص واردات ورق فولاد گرم^۵ اتحادیه اروپا (شامل ۲۸ کشور عضو)، میانگین ماهانه واردات از ایران در سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ میلادی را به ترتیب ۸ و ۱۰ هزار تن اعلام کرده است. این حجم از واردات در سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶ میلادی به ترتیب به ۴۳، ۸۵ و ۷۷ هزار تن افزایش یافت و در هفت‌ماهه اول سال ۲۰۱۷ میلادی به ۳ هزار تن سقوط پیدا کرد (نمودار پنج).

آمار یوروفر نشان می‌دهد در حالی که در طی ماه‌های ژانویه ۲۰۱۵ میلادی (دی ماه ۱۳۹۳) تا آگوست ۲۰۱۶ میلادی (مرداد ماه ۱۳۹۵) میانگین ماهانه واردات ورق فولاد گرم اتحادیه اروپا از ایران ۹۰ هزار تن بود، در ماه‌های سپتامبر و اکتبر سال ۲۰۱۶ میلادی (شهریور و مهر ماه ۱۳۹۵) به ترتیب به ۴۲ و ۴ هزار تن سقوط کرد. هر چند که در ماه نوامبر سال ۲۰۱۶ میلادی (آبان ماه ۱۳۹۵) واردات از ایران ۹۶ هزار تن بود، اما از آن پس به شدت کاهش یافت و در ماه‌های می تا جولای سال ۲۰۱۷ میلادی (اردیبهشت تا تیر ماه سال ۱۳۹۶) صفر گردید (نمودار شش). میانگین ماهانه واردات ورق فولاد گرم اتحادیه اروپا در هفت‌ماهه اول سال‌های میلادی ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ میلادی به ترتیب ۷۴ و ۹۶ هزار تن بود که در هفت‌ماهه اول سال ۲۰۱۷ میلادی به ۳ هزار تن سقوط کرد. سهم ایران از واردات ورق فولاد گرم اتحادیه اروپا که در سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ میلادی ۳ درصد و در سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶ میلادی به ترتیب ۱۰، ۱۳ و ۱۱ درصد بود، در هفت‌ماهه اول سال ۲۰۱۷ میلادی به ۰٫۴ درصد تنزل یافت (نمودار هفت).

^۴ Eurofer (The European Steel Association)

^۵ Hot Rolled Wide Strip

نظر به این که میانگین واردات ورق فولاد گرم اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۶ میلادی و هفت‌ماهه اول سال ۲۰۱۷ میلادی به ترتیب ۷۰۱ و ۶۷۸ هزار تن در ماه گزارش شده است، بنابر این واردات ورق فولاد گرم این اتحادیه تغییر قابل ملاحظه‌ای را تجربه نکرده است. در سال ۲۰۱۵ میلادی به ترتیب کشورهای چین (با میانگین ماهانه صادرات ۱۳۳ هزار تن)، روسیه (۱۲۸ هزار تن)، ایران (۸۵ هزار تن)، اکراین (۸۲ هزار تن)، ترکیه (۵۳ هزار تن) و برزیل (۴۹ هزار تن) صادرکنندگان مهم ورق فولاد گرم به اتحادیه اروپا بودند (نمودار هشت).

در سال ۲۰۱۶ میلادی روسیه با میانگین صادرات ماهانه ۱۵۵ هزار تن مقام نخست را به خود اختصاص داد و پس از این کشور، چین با ۱۰۰ هزار تن، ترکیه با ۸۵ هزار تن، ایران با ۷۷ هزار تن، اکراین با ۸۱ هزار تن و برزیل با ۵۶ هزار تن کشورهای صادرکننده اصلی ورق فولاد گرم به اتحادیه اروپا بودند. در سال ۲۰۱۶ نسبت به سال ۲۰۱۵ میلادی، به ترتیب کشورهای ترکیه، روسیه، کره جنوبی و مصر از بیشترین میزان افزایش حجم صادرات برخوردار بودند و در مقابل به ترتیب کشورهای چین، ایران و صربستان بازارهای خود را به رقیبان واگذار کردند.

در هفت‌ماهه اول سال ۲۰۱۷ نسبت به سال ۲۰۱۵ میلادی، به ترتیب کشورهای ترکیه، هند، مصر و تایوان و کره جنوبی سهم بازار خود را در اتحادیه اروپا به میزان بالایی افزایش دادند و در مقابل به ترتیب کشورهای چین، ایران، روسیه، اکراین و برزیل بازار خود را از دست دادند (نمودار نه). در این دوره از نقطه نظر نرخ رشد، صادرات ورق گرم فولاد به ترتیب کشورهای مصر (۲۲۵۰ درصد)، هند (۵۱۶ درصد)، تایوان (۳۲۰ درصد)، ترکیه (۲۴۵ درصد) و کره جنوبی (۱۰۳ درصد) رشد را تجربه کرد و صادرات به ترتیب کشورهای ایران (منفی ۹۶ درصد)، چین (منفی ۸۰ درصد)، روسیه (منفی ۵۵ درصد)، برزیل (منفی ۳۳ درصد) و اکراین (منفی ۲۹ درصد) کاهش یافت (نمودار ده). ایران بازنده بزرگ بازارهای ورق فولاد گرم اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۷ میلادی یا اگر دقیق‌تر گفته شود در یک سال اخیر (یک‌ساله منتهی به شهریور ماه ۱۳۹۶ نسبت به دوره مشابه در یک سال قبل از آن) محسوب می‌شود. در طی یک سال گذشته کشورهای ترکیه، هند و مصر بازار ایران را تصاحب کردند (نمودار یازده).

داده‌های چهار مرجع آماری مستقل (سازمان تجارت جهانی، گمرک ایران، گمرک‌های اتحادیه اروپا و انجمن فولاد اروپا) حاکی از آن است که پس از یک دوره صعود که از سال ۱۳۹۳ آغاز گردید، صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا از شهریور ماه سال ۱۳۹۶ در عمل کم و بیش متوقف شد. هر چند ایران توانست به سهم بازار قابل توجهی در اتحادیه اروپا دست پیدا کند، اما در طی یک سال اخیر (از شهریور ماه و به خصوص از آذر ماه سال ۱۳۹۵ تا کنون)، کل بازار خود را به رقبای دیگر نظیر ترکیه، هند و مصر واگذار کرد.

قیمت‌های صادراتی ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا

بررسی روند بهای واحد صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا نشان می‌دهد که بهای واحد اعلام شده توسط گمرک‌های اتحادیه اروپا جهت واردات ورق فولاد گرم از ایران از ۶۰۰ دلار در تن در ماه ژانویه سال ۲۰۰۴ میلادی (دی ماه سال ۱۳۹۲) به تدریج کاهش یافت و به حدود ۳۰۰ دلار در ماه ژانویه سال ۲۰۰۶ (دی ماه سال ۱۳۹۴) سقوط پیدا کرد. در طی این مدت، روند قیمت‌های جهانی بر اساس منابع معتبری مانند متال بولتن^۶ و پلاتز^۷ نشان می‌دهد که مسیر تنزلی بهای واحد واردات ورق فولاد گرم از ایران در حول و حوش قیمت‌های واحد تحویل به بنادر جنوب و شمال اروپا است و حتی در بعضی ماه‌ها بهای ایران از آن بالاتر می‌باشد. در طی ماه‌های جولای تا دسامبر سال ۲۰۱۵ میلادی (خرداد تا آذر ماه سال ۱۳۹۴) بهای واحد واردات ورق فولاد گرم اتحادیه اروپا از ایران بیش از قیمت‌های جهانی تحویل بنادر اروپا بود (نمودار دوازده).

در ماه‌های ژانویه و فوریه سال ۲۰۱۶ میلادی (دی و بهمن ماه سال ۱۳۹۴) بهای واحد واردات ورق فولاد گرم اتحادیه اروپا از ایران در حدود قیمت‌های جهانی تحویل بنادر اروپا بود، اما از آن پس بهای واحد واردات از ایران رو به کاهش نهاد و در ماه‌های مارچ تا می سال ۲۰۱۶ میلادی (اسفند ماه سال ۱۳۹۴ تا اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۵) به ترتیب به ۹، ۲۷ و ۳۵ درصد پایین‌تر از قیمت‌های جهانی تحویل بنادر اروپا تنزل یافت. این روند در ماه‌های جون و جولای سال ۲۰۱۶ میلادی (خرداد و تیر ماه سال ۱۳۹۵) در سطح ۳۰ درصد پایین‌تر از قیمت‌های جهانی تحویل بنادر اروپا تداوم پیدا کرد. در طی ماه‌های آگوست تا نوامبر سال ۲۰۱۶ میلادی (مرداد تا آبان ماه سال ۱۳۹۵) بهای واردات از ایران در حدود ۱۱ درصد پایین‌تر از قیمت‌های جهانی حفظ شد. در طی ماه‌های دسامبر سال ۲۰۱۶ میلادی تا آوریل سال ۲۰۱۷ میلادی (آذر ماه سال ۱۳۹۵ تا فروردین ماه سال ۱۳۹۶) با وجود میزان پایین واردات از ایران، بهای واردات ورق فولاد گرم اتحادیه اروپا از ایران همچنان به میزان قابل توجهی پایین‌تر از قیمت‌های جهانی تحویل بنادر اروپا بود (نمودار سیزده).

با وجود این که قیمت‌های جهانی ورق فولاد گرم در طی فروردین تا خرداد ماه سال ۱۳۹۵ برای تحویل بنادر اروپا بین ۴۰۸ تا ۴۹۴ دلار بر تن در نوسان بود و میانگین بهای واحد واردات اتحادیه اروپا از ایران بین ۲۹۶ تا ۳۲۲ دلار بر تن توسط گمرک‌های این اتحادیه اعلام گردید، میانگین بهای صادراتی ورق فولاد گرم ایران به مقصد اتحادیه اروپا بین ۷۱۰ تا ۷۳۰ دلار بر تن در گمرک‌های ایران اظهار شد (نمودارهای چهارده و پانزده). بر طبق آمار گمرک ایران در طی فصل بهار سال ۱۳۹۵ در مجموع ۳۰۳ هزار تن ورق فولاد گرم با بهای واحد صادراتی ۷۲۵ دلار بر تن به مقصد اتحادیه اروپا صادر گردید. در همین حال با وجود این که قیمت‌های جهانی تغییر قابل ملاحظه‌ای را تجربه نکرد، میانگین بهای واحد اظهارات صادرات ورق فولاد گرم ایران در ماه‌های تیر و مرداد سال ۱۳۹۵ با

⁶ Metal Bulletin

⁷ Platts

۴۰ درصد کاهش نسبت به سه‌ماهه قبل از آن (فصل بهار سال ۱۳۹۵) از ۷۲۵ دلار در تن به ۴۳۵ دلار در تن تنزل ناگهانی داشت.

ایتالیا مهم‌ترین واردکننده ورق فولاد گرم از ایران به شمار می‌رفت. در طی ماه‌های فروردین تا مهر سال ۱۳۹۴ بهای واحد صادراتی ایران به ایتالیا در حدود ۴۰۰ دلار در تن^۸ بود که از آن پس روند نزولی در پیش گرفت. در طی ماه‌های دی ۱۳۹۴ تا تیر ۱۳۹۵ بهای واحد صادرات ورق فولاد گرم به اتحادیه اروپا به سطح زیر ۳۰۰ دلار در تن سقوط پیدا کرد. با توجه به هزینه‌های صادرات، حمل داخلی و بارگیری و در پاره‌ای اوقات حمل خارجی، بهای واحد صادراتی ورق فولاد گرم ایران به ایتالیا در طی ماه‌های دی ۱۳۹۴ تا تیر ماه ۱۳۹۵ در زیر سطح ۱۰ هزار ریال بر کیلوگرم بود^۹ (نمودارهای شانزده و هفده).

با مقایسه داده‌های اظهاری بهای واحد صادرات در گمرک ایران (کشور صادرکننده)، داده‌های تجاری بهای واردات در گمرک‌های اتحادیه اروپا (کشورهای واردکننده) و قیمت‌های فروش جهانی (از منابع معتبر جهانی)، نتایج مهم و قابل توجه ذیل حاصل می‌شود.

(۱) قیمت‌های اظهاری صادراتی بسیار بالا و خلاف واقع در گمرک‌های داخلی (به خصوص در بعضی از ماه‌هایی که میزان صادرات بالا بود) توسط بنگاه‌های صادرکننده ورق فولاد گرم انجام شد. این اقدام ضمن این که منجر به نشان دادن توان غیرواقعی و اغراق‌آمیز در خصوص صادرات ورق فولاد گرم می‌گردد، از سوی دیگر منافع ناشی از صادرات را برای بنگاه‌های صادرکننده در بر دارد.

(۲) با وجود این که بهای صادراتی ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا معمولاً در حدود قیمت‌های مرجع جهانی این کالا بود، اما روند ارزان‌فروشی صادراتی از فصل زمستان سال ۱۳۹۴ شروع شد و در فصل بهار سال ۱۳۹۵ شدت گرفت. در مجموع چهار ماهه اول سال ۱۳۹۵ بهای واحد صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا در حدود ۳۰ درصد پایین‌تر از قیمت‌های مرجع جهانی بود. صادرات زیر قیمت‌های جهانی ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا موجب شد تا صادرات این کالا به تدریج کاهش یابد و در عمل از شهریور ماه سال ۱۳۹۵ کند گردد و از آذر ماه سال ۱۳۹۵ تا کنون متوقف گردد.^{۱۰}

□ بر اساس داده‌های تجاری کشور ایتالیا

□ بهای نرخ تبدیل ارز بازار آزاد

□ نظر به این که بر اساس آمار گمرک ایران کل صادرات ورق فولاد گرم ایران در نه‌ماهه آذر ماه سال ۱۳۹۵ تا مرداد ماه سال ۱۳۹۶

کمتر از یک-سوم میانگین ماهانه فصل بهار سال ۱۳۹۵ است، بنابراین حجم اندک صادرات در طی ده ماه اخیر به مفهوم توقف صادرات می‌باشد. در شرایطی که در فصل بهار سال ۱۳۹۵ بیش از ۳۰۰ هزار تن ورق فولاد گرم به اتحادیه اروپا صادر گردید، صادرات این کالا در فصل بهار سال ۱۳۹۶ صفر شد.

اقدام آنتی دامپینگ اتحادیه اروپا علیه صادرات ورق فولاد گرم از ایران

کارآمدی و کارایی پایین و ضعف مدیریت و سازمان و از سوی دیگر مداخلات گسترده دستگاه‌های دولتی در اداره بنگاه‌های بزرگ و اصلی تولید فولاد کشور موجب شده که با وجود تامین مواد اولیه و نهاده‌های تولید (انرژی و موارد دیگر) به بهای ارزان و زیر قیمت جهانی، این واحدها نتوانند در سطح جهانی و به خصوص از نظر قیمت‌های فروش رقابتی باشند، در نتیجه این واحدها همواره درخواست حمایت‌های تعرفه‌ای داشته و دارند. در همین شرایط، در بسیاری موارد صادرات فولاد از ایران زیر قیمت‌های واقعی و حتی تمام شده صورت می‌گیرد.

نظر به وسعت و حجم و ارزش بالای میزان دامپینگ^۱ (فروش زیر قیمت) در صادرات ورق فولاد گرم ایران و چهار کشور دیگر به اتحادیه اروپا، این اتحادیه اقدام به بررسی موضوع و اتخاذ اقدامات در این خصوص کرد.^۲ روند و شواهد تاریخی این اقدامات که در نتیجه منجر به محرز شدن دامپینگ و اعمال اقدامات تنبیهی علیه ایران و کشورهای روسیه، اکراین و برزیل گردید، به شرح ذیل است.

(۱) در تاریخ هفتم جولای سال ۲۰۱۶ میلادی (۱۷ تیر ماه سال ۱۳۹۵) کمیسیون اروپا^۳ رویه اعمال آنتی- دامپینگ^۴ را در خصوص واردات بعضی اقلام ورق گرم از آهن و فولاد از کشورهای برزیل، ایران، روسیه، صربستان و اکراین آغاز کرد.^۵ این اقدام پس از تسلیم شکایت انجمن فولاد اروپا (به نمایندگی اکثریت تولیدکنندگان ورق فولاد گرم در اروپا) در تاریخ ۲۳ می سال ۲۰۱۶ میلادی (سوم خرداد ماه سال ۱۳۹۵) صورت گرفت.

(۲) خلاصه مدیریتی گزارش شکایت آنتی- دامپینگ بر روی ورق فولاد گرم وارداتی از کشورهای ایران، روسیه، اکراین، صربستان و برزیل در تاریخ ۱۶ سپتامبر سال ۲۰۱۶ میلادی (۲۶ مرداد ماه سال ۱۳۹۵) منتشر گردید. این گزارش حاکی از این بود که اعمال دامپینگ بر روی قیمت‌های ورق فولاد گرم وارداتی از این کشورها منجر به افزایش سی درصدی واردات از آنها در سال ۲۰۱۶ میلادی و از سوی دیگر وارد آمدن ضرر و زیان به تولیدکنندگان داخلی در اتحادیه اروپا گردید. در این گزارش اعلام شد که ورق فولاد گرم از کشورهای ایران، روسیه، اکراین، صربستان و برزیل در حدود ۳۰ درصد زیر قیمت به اتحادیه اروپا صادر می‌گردد که برآورد می‌شود توام با ۲۰ تا ۵۰ درصد دامپینگ باشد. از ده بنگاه صادرکننده فولاد در این کشورها به عنوان دامپینگ‌کنندگان نام برده شد که از ایران فقط نام شرکت فولاد مبارکه در بین آنها بود.

¹ Dumping 1

¹ Case AD635 - Hot-rolled flat products (of iron, non-alloy or other alloy steel)(certain)

¹ European Commission 3

¹ Anti-Dumping 4

¹ EUROPEAN COMMISSION, PROCEDURES RELATING TO THE IMPLEMENTATION OF THE COMMON COMMERCIAL POLICY

Notice of initiation of an anti-dumping proceeding concerning imports of certain hot-rolled flat products of iron, non-alloy or other alloy steel originating in Brazil, Iran, Russia, Serbia and Ukraine (2016/C 246/08)

(۳) در تاریخ سوم آگوست سال ۲۰۱۷ میلادی (۱۲ مرداد ماه سال ۱۳۹۶) کمیسیون اروپا جلسه‌ای با شرکت فولاد مبارکه برگزار کرد که متعاقب آن حاشیه دامپینگ و نرخ عوارض آنتی-دامپینگ ۱۷,۹۶ درصد و حداقل قیمت وارداتی ۴۶۸,۴۹۷ یورو بر تن روی صادرات این شرکت به اتحادیه اروپا وضع گردید. پس از آن تدابیر وضع شده به اطلاع کلیه ذینفعان رسانیده شد و آخرین اظهارات و دفاعیات کتبی و شفاهی آنها اخذ گردید.

(۴) ضمن آن که اقدامات موقت اتحادیه اروپا از نیمه دوم سال ۱۳۹۵ آغاز گردیده بود، کمیسیون اروپا به بررسی-های خود در خصوص دامپینگ ادامه داد که در نهایت در تاریخ پنجم اکتبر سال ۲۰۱۷ میلادی (۱۳ مهر ماه سال ۱۳۹۶) منجر به وضع مقررات اعمال تعرفه‌های آنتی-دامپینگ روی واردات ورق فولاد گرم از کشورهای برزیل، ایران، روسیه و اوکراین شد.^۸ در گزارش مشروح و مفصل یکصد صفحه‌ای^۹ وضع مقررات اعمال عوارض آنتی-دامپینگ بر روی واردات ورق فولاد گرم از این کشورها موضوعات مهمی مورد بحث قرار گرفت که به مواردی به شرح زیر اشاره می‌شود.

الف- بنگاه متخلف تولیدکننده صادراتی ایرانی در خصوص انجام تخلفات دامپینگ قیمت‌های فروش به اتحادیه اروپا شرکت فولاد مبارکه^{۱۰} و طرف خارجی آن شرکت تجاری فولاد تارا در آلمان^{۱۱} معرفی شده‌اند. بخشی از صادرات فولاد مبارکه به اروپا از طریق این شرکت انجام گردید.

ب- بر اساس گزارش کمیسیون اروپا، واردات ورق فولاد اتحادیه اروپا از ایران در سال ۲۰۱۳ میلادی ۱۲۵ هزار تن، سال ۲۰۱۴ میلادی ۵۲۷ هزار تن و سال ۲۰۱۵ میلادی ۱۰۱۵ هزار تن بود. در طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ میلادی بهای واحد واردات ورق فولاد گرم از ایران به ترتیب ۴۵۴، ۴۱۵ و ۳۶۹ یورو در تن بود. در طی دوره مورد بررسی بهای واحد واردات از ایران ۳۱۶ یورو در تن گزارش شد که در بین پنج کشور مورد بررسی (برزیل، ایران، روسیه، صربستان و اوکراین) از همه پایین‌تر است. همچنین بهای واردات ورق فولاد گرم از ایران، نسبت به سال ۲۰۱۳، در مقایسه با چهار کشور دیگر بیشتر کاهش یافت.

ج- با توجه به بررسی‌های انجام شده و مدارک و مستندات، حداقل قیمت وارداتی ۴۷۲,۷۲ یورو بر تن روی واردات ورق فولاد گرم از چهار کشور برزیل، ایران، روسیه و اوکراین به اتحادیه اروپا تعیین گردید و بر روی واردات این کالا

¹ Dumping Margin and Anti-Dumping Duty Rate

¹ MIP (Minimum Import Price) ⁷

¹ COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2017/1795 dated of 5 October 2017

Imposing a definitive anti-dumping duty on imports of certain hot-rolled flat products of iron, non-alloy or other alloy steel originating in Brazil, Iran, Russia and Ukraine and terminating the investigation on imports of certain hot-rolled flat products of iron, non-alloy or other alloy steel originating in Serbia

□□ منتشر شده در روزنامه رسمی اتحادیه اروپا

² Anti-Dumping Duty

0

² Mobarakeh Steel Company, Mobarakeh, Esfahan, Iran

² Tara Steel Trading GmbH, Düsseldorf, Germany

از شرکت فولاد مبارکه ۵۷,۵ یورو بر تن عوارض قطعی واردات^{۲۲} وضع گردید. همچنین جریمه دامپینگ شرکت فولاد مبارکه به کل واردات ورق فولاد گرم از ایران تعمیم داده شد.

بهای فروش داخلی ورق فولاد گرم و مقایسه آن با بهای صادراتی

بر اساس داده‌های سازمان بورس کالا بهای فروش ورق فولاد گرم شرکت فولاد مبارکه در سه‌ماهه اول سال ۱۳۹۴ در حدود ۱۷ هزار ریال بر کیلوگرم بود که به تدریج مقداری کاهش یافت و در طی ماه‌های مرداد سال ۱۳۹۴ تا فروردین سال ۱۳۹۵ در حدود ۱۴۵۰۰ ریال بر کیلوگرم نوسانات اندکی داشت. در ماه‌های اردیبهشت تا شهریور ماه سال ۱۳۹۵ بهای ورق فولاد گرم به سطح ۱۶ هزار ریال در کیلوگرم ترقی کرد و پس از آن مجدداً بالا رفت و در ماه‌های آذر سال ۱۳۹۵ تا فروردین سال ۱۳۹۶ در قیمت ۲۰۶۰۰ ریال بر کیلوگرم تثبیت گردید. بهای ورق فولاد گرم در ماه‌های مرداد و شهریور سال ۱۳۹۶ به ۲۳ و ۲۵ هزار ریال بر کیلوگرم افزایش پیدا کرد. در شهریور ماه سال ۱۳۹۶، نسبت به ماه مشابه در سال قبل بهای ورق فولاد گرم ۵۹ درصد و نسبت به ابتدای سال ۱۳۹۵، ۷۴ درصد افزایش را تجربه کرد (نمودار هیجده).

در شرایطی که قیمت‌های فروش داخلی ورق فولاد گرم افزایش مستمری را تجربه کرد، بهای واحد صادرات ورق فولاد گرم به اتحادیه اروپا به میزان قابل توجهی در سطحی زیر قیمت‌های فروش داخلی بود. در فروردین ماه سال ۱۳۹۴ قیمت فروش داخلی ورق فولاد گرم ۳۷ درصد (۴۷۰۰ ریال بر کیلوگرم) بالاتر از بهای واحد صادراتی به اتحادیه اروپا بود که این اختلاف به تدریج کاهش یافت و به ۱۴ درصد (۱۸۰۰ ریال بر کیلوگرم) در شهریور ماه سال ۱۳۹۴ تنزل پیدا کرد. از آبان ماه سال ۱۳۹۴ روند اختلاف بین قیمت‌های فروش داخلی و بهای واحد صادراتی به اتحادیه اروپا به تدریج شدت گرفت و گران‌فروشی داخلی نسبت به صادراتی به ۶۱ درصد (۵۵۰۰ ریال بر کیلوگرم) در اسفند ماه سال ۱۳۹۴ صعود کرد. این روند تا تیر ماه سال ۱۳۹۵ به میزان ۶۵ درصد (۶۳۰۰ ریال بر کیلوگرم)

² Definitive duty rate - euro per tonne net

□□ بهای ورق فولاد گرم بر اساس بهای سلف عرضه در بورس کالا به اضافه ۳,۵ درصد هزینه‌های خرید مدت‌دار محاسبه شده است. عرضه‌کننده انحصاری ورق فولاد گرم شرکت فولاد مبارکه می‌باشد. البته اخذ مالیات ارزش افزوده که در اصل مالیات مصرف است، از مواد اولیه در بورس کالا صورت می‌گیرد.

ادامه یافت. افزایش شدید قیمت فروش داخلی نسبت به بهای صادراتی مقارن با رشد بالای صادرات ورق فولاد گرم به اتحادیه اروپا است. از مرداد ماه سال ۱۳۹۵ تا پایان این سال توام با کاهش صادرات به اتحادیه اروپا، تا حدی از شدت و حدت گران‌فروشی داخلی و ارزان‌فروشی صادراتی کاسته شد (نمودارهای نوزده تا بیست و یک).

در مجموع دو روند کلی در عرضه ورق فولاد گرم به بازارهای داخلی و خارجی ملاحظه می‌شود (۱) کاهش قابل ملاحظه بهای واحد صادرات به اتحادیه اروپا و (۲) افزایش مستمر قیمت‌های فروش داخلی. موضوع قابل توجه این است که در شرایطی که در دو سال گذشته نرخ بالای تورم مهار گردید و افزایش قابل ملاحظه‌ای در هزینه‌ها و قیمت‌ها و نهاده‌های تولید فولاد در سطح کشور واقع نشد، افزایش بهای فروش داخلی ورق فولاد گرم به میزان به ترتیب ۵۹ درصد و ۷۴ درصد در فاصله یک سال و ۱۸ ماه چگونه توجیه می‌گردد. از سوی دیگر به چه علت به رغم اعتراضات گسترده صنایع پایین‌دستی و مصرف‌کنندگان، این سطح از احجاف و گران‌فروشی از سوی دولت (با افزایش ۳۰۰ تا ۴۰۰ درصدی تعرفه‌ها و هزینه‌های وارداتی) حمایت می‌شود. در همین حال عوامل اصلی هزینه‌ای تولید فولاد شامل سرمایه‌گذاری ثابت، سنگ آهن و سایر مواد اولیه و انرژی در مجموع به بهای پایین‌تر از جهان در اختیار تولیدکنندگان فولاد قرار می‌گیرد.

در طی ۱۸ ماه گذشته (منتهی به شهریور ماه سال ۱۳۹۶) شاخص بهای عمومی کالاها و خدمات کمتر از ۱۴ درصد، نرخ ارز (مبادله‌ای یا آزاد) کمتر از ۱۲ درصد، شاخص کل بهای تولیدکننده صنعتی ۱۲ درصد، شاخص بهای تولیدکننده محصولات فلزی (صنایع پایین‌دستی فولاد) کمتر از ۱۱ درصد رشد دارد و در مقابل شاخص بهای تولیدکننده فلزات پایه ۵۰٫۳ درصد، میانگین بهای داخلی ورق فولاد گرم شرکت فولاد مبارکه ۷۳٫۹ درصد و میانگین بهای واحد صادراتی ورق فولاد گرم فقط ۰٫۷ درصد افزایش یافت. در طی شهریور ماه سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۶ در شرایطی که میانگین بهای فروش داخلی ورق فولاد گرم ۵۹ درصد بالا رفت، میانگین بهای واحد صادراتی این کالا منفی ۳۹٫۶ درصد پایین آمد (جدول یک و نمودارهای بیست و دو و بیست و سه).

جدول یک - میزان افزایش بهای ورق فولاد گرم تولید داخل (فولاد مبارکه) در مقایسه با دیگر شاخص‌های قیمتی در شهریور سال ۱۳۹۶ نسبت به شهریور و فروردین سال ۱۳۹۵ (درصد)			
ردیف	شاخص‌ها و بهای اقلام	فروردین ۱۳۹۵ تا شهریور ۱۳۹۶	شهریور ۱۳۹۵ تا شهریور ۱۳۹۶
۱	شاخص بهای عمومی کالاها و خدمات	۱۳٫۷	۸٫۴
۲	شاخص بهای عمومی کالاها*	۱۳	۸٫۹
۳	نرخ ارز (مبادله‌ای)	۱۰٫۱	۶٫۷
۴	نرخ ارز (بازار آزاد)	۱۱٫۶	۹٫۶
۵	شاخص کل بهای تولیدکننده صنعتی*	۱۲	۹٫۲
۶	شاخص بهای تولیدکننده صنعتی (محصولات فلزی)*	۱۰٫۷	۹٫۹

۷	شاخص بهای تولیدکننده صنعتی (فلزات پایه)*	۵۰,۳	۴۰,۶
۸	شاخص بهای صادراتی فلزات و مصنوعات آنها*	۳۶,۹	۲۳,۱
۹	بهای داخلی ورق فولاد گرم فولاد مبارکه	۷۳,۹	۵۹
۱۰	بهای واحد صادراتی ورق فولاد گرم فولاد مبارکه*	۰,۷	-۳۹,۶
۱۱	بهای واحد وارداتی ورق فولاد گرم	۴۲,۹	۳۹,۸
مراجع: - ردیف‌های ۱ تا ۸: داده‌های بانک مرکزی ایران - ردیف ۹: داده‌های سازمان بورس کالا - ردیف ۱۰: داده‌های گمرک ایران - ردیف ۱۱: داده‌های پلاتز و متال بولتن * نظر به عدم انتشار آمار شهریور سال ۱۳۹۶، نرخ‌های رشد این موارد به جای شهریور ماه، مربوط به مرداد ماه است.			

تعرفه واردات انواع ورق فولاد گرم از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۳ چهار درصد بود که در فصل بهار سال ۱۳۹۴ با رشد ۲۷۵ درصدی به ۱۵ درصد افزایش یافت. از تیر ماه تا پایان سال ۱۳۹۴، تعرفه واردات ورق فولاد گرم برای ورق غیر ممزوج ۱۰ درصد و ورق ممزوج ۴ درصد بود. از ابتدای سال ۱۳۹۵ تعرفه واردات انواع ورق فولاد (اعم از سرد یا گرم و ممزوج یا غیر ممزوج) به ۲۰ درصد افزایش یافت که تا کنون (مهر ماه سال ۱۳۹۶) نرخ تعرفه واردات در این سطح حفظ شده است. پرداخت مالیات ارزش افزوده بر روی ورق فولاد گرم وارداتی به میزان ۹ درصد مجموع ارزش سیف واردات و حقوق و عوارض گمرکی، عوارض مضاعفی است که از واردات گرفته می‌شود و در عمل نرخ تعرفه موثر واردات ورق فولاد گرم به ۳۰,۸ درصد ارزش سیف^۵ بالغ می‌شود. نرخ مالیات ارزش افزوده که از نیمه دوم سال ۱۳۸۷ اجرایی شد، ۵,۱ درصد از مجموع ارزش سیف کالا و حقوق گمرکی بود که در حال حاضر به ۹ درصد افزایش یافته است. بنابراین تولیدکنندگان صنایع پایین‌دستی نه تنها با افزایش ۵ برابری تعرفه-های وارداتی که با افزایش بیش از ۲ برابری مالیات ارزش افزوده^۶ بر روی واردات نیز روبرو هستند.

حمایت بی‌قاعده، نامتناسب و بی قید و شرط دولت و وزارت صنعت، معدن و تجارت^۷ از تولیدکنندگان بزرگ

^[۱] مالیات ارزش افزوده بر مجموع بهای سیف کالا و حقوق و عوارض گمرکی اعمال می‌شود، بنا بر این ۹ درصد شامل ۲۰ درصد تعرفه واردات نیز می‌شود که در عمل تاثیر آن بر ارزش سیف ورق فولاد گرم وارداتی را به ۱۰,۸ درصد می‌رساند. اخذ مالیات ارزش افزوده که در اصل مالیات بر مصرف است، از واردات مواد اولیه به نوعی عوارض گمرکی محسوب می‌شود.

^[۲] نظر به این که مالیات ارزش افزوده از مجموع بهای سیف کالا و حقوق و عوارض گمرکی اخذ می‌شود، بنابر این با در نظر داشتن افزایش عوارض و حقوق گمرکی از ۴ به ۲۰ درصد، بنابراین مالیات ارزش افزوده در عمل از ۵,۳ ارزش سیف ورق فولاد گرم وارداتی به ۱۰,۸ درصد آن افزایش یافته است.

^[۳] حمایت بی قید و شرط دولت از ینگاه‌های تحت مالکیت/مدیریت مستقیم و غیر مستقیم آن، مسبوق به سابقه در نزدیک به سه دهه است. هر چند که در همه اقتصادهای جهان هدف از توسعه صنایع مادر و بالادستی، پشتیبانی از صنایع و بخش‌های پایین‌دستی (ایجادکننده ارزش افزوده و اشتغال) می‌باشد، اما در ایران این قاعده توسعه صنعتی زیر پا گذاشته شده و نظر به این که همه انرژی و تلاش دولت‌ها صرف حمایت از صنایع بالادستی می‌شود، در عمل این صنایع خود به عامل ضد توسعه و ضد اشتغال و تضعیف‌کننده و تحلیل‌برنده در اقتصاد کشور تبدیل شده‌اند. دولت‌ها که باید به وظایف حاکمیتی بپردازند، سخت درگیر بنگاهداری هستند. خصوصی-

فولاد داخلی با اعمال تعرفه‌های وارداتی بسیار بالا از ابتدای سال ۱۳۹۴ و از سوی دیگر فقدان نظارت‌های لازم و آزادی عمل کامل، در عمل موجب شد که آنها به سهولت بتوانند اقدام به صادرات زیر قیمت‌های داخلی و جهانی کنند و از سوی دیگر در جهت جبران زیان حاصله ناشی از صادرات، در جهت افزایش بی‌رویه قیمت‌های فروش داخلی گام بردارند. وزارت صنعت، معدن و تجارت با افزایش ناگهانی چند برابری تعرفه‌های واردات ورق فولاد گرم بستر و زمینه لازم جهت وقوع تخلفات صادراتی در تولیدکنندگان فولاد داخلی و از سوی دیگر احجاف به صنایع پایین‌دستی و اعمال تضییقات و گران‌فروشی به آنها را فراهم ساخت. در مجموع اقدامات مشترک و هماهنگ دولت و تولیدکنندگان بزرگ فولاد نتایج زیر را به همراه داشته است.

(۱) بهای نامتعارف و بالای مواد اولیه (ورق فولاد گرم) در نتیجه گران شدن محصولات و کالاهای تولیدی نهایی که ده‌ها شاخه تولیدی و صنعتی کشور را در بر می‌گیرد، را به دنبال دارد. بنابراین به تبع افزایش قیمت‌های فروش، کاهش مصرف داخلی و تشدید و تداوم رکود در بخش‌های اقتصادی، صنعتی و مصرفی مرتبط با مصرف فولاد به خصوص ورق فولاد گرم به وقوع می‌پیوندد. نظر به وسعت و گستره مصرف و کاربرد آهن و فولاد در بخش‌های مختلف اقتصادی عمرانی، ساختمانی، صنعتی، کشاورزی و حتی خدماتی، اثرات بهای بالا و افزایش شدید و بدون تناسب آن بر روی کل فعالیت‌های اقتصادی کشور کاملاً محسوس و قابل ملاحظه است.

(۲) تنزل شدید میزان فعالیت و در نتیجه کاهش اشتغال و درآمد اقتصادی در صنایع پایین‌دستی فولاد و بخش‌های مرتبط با مصرف فولاد و محصولات فولادی. با وجود این که در دو دهه اخیر بخش غالب حمایت‌ها و منابع مالی در جهت توسعه صنایع بالادستی تولید فولاد صرف شده است، در مجموع حدود ۸۰ هزار نفر در کل کارگاه‌های بزرگ^{۲۸} تولید آهن و فولاد^{۲۹} شاغل هستند و در مقابل اشتغال واحدهای صنعتی و تولیدی صنایع فلزی^{۳۰} بالغ بر ۴۰۰ هزار نفر می‌باشد. با در نظر گرفتن صنایع ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات و دیگر بخش‌های صنعتی مرتبط، در حدود یک میلیون نفر در کارگاه‌ها و صنایع پایین‌دستی فلزی شاغل هستند. بنابراین کاهش میزان فروش و توان اقتصادی صنایع فلزی پایین‌دستی اثرات مستقیم و قابل ملاحظه‌ای بر روی کاهش درآمد و اشتغال صنعتی و تشدید رکود اقتصادی کشور دارد.

سازی‌های سطحی، بی‌قاعده و بی‌برنامه ضمن آن که در ماهیت موضوع (بنگاه‌داری و دخالت دولت در اداره امور بنگاه‌های بزرگ) تغییری ایجاد نکرد، موجب شد که بنگاه‌های بزرگ شبه‌دولتی از هر گونه نظارت استنکاف کرده و به اسم خصوصی بودن (ضمن آن که از هر گونه امتیاز، حمایت و رانت دولت‌ها برخوردار هستند) خود را در انجام هر اقدامی ولو بر خلاف منافع ملی و به ضرر اقتصاد کشور مجاز بدانند. شرکت فولاد مبارکه مثالی عینی از حمایت بی‌قید و شرط دولت از بنگاه‌های شبه‌دولتی و از سوی دیگر آزادی عمل کامل و فعالیت بدون نظارت است.

□ با تعداد کارکنان بالای ۱۰۰ نفر. نظر به مقیاس بزرگ واحدهای تولیدکننده فولاد، بخش مهمی از این اشتغال مربوط به واحدهای کوچک و متوسط است.

□ تعداد کارکنان شرکت فولاد مبارکه که موضوع بحث این گزارش است در حدود ۱۵ هزار نفر می‌باشد.

□ فقط در بر گیرنده تولید محصولات فلزی می‌باشد و شامل ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات و سایر صنایع وابسته نمی‌شود.

(۳) افزایش نامتعارف قیمت تمام‌شده و بهای فروش تولیدات صنایع فلزی داخلی (و همچنین دیگر بخش‌های تولیدی وابسته) و در نتیجه کاهش قدرت رقابت آنها در بازارهای داخلی در برابر کالاهای وارداتی و به خصوص اقلام ارزان قیمت ساخت چین

(۴) سیاست‌ها و اقدامات دولت در خصوص حمایت بی قید و شرط از واحدهای تولیدکننده آهن و فولاد و آزادی بی-قید و شرط آنها که به افزایش شدید بهای مواد اولیه (ورق فولاد گرم) منجر شده است، موجب شد که بخش مهمی از این واحدها دچار کاهش فعالیت و زیان‌دهی و به تبع آن معضلات و مشکلات معوقات بانکی، مالیاتی، بیمه تامین اجتماعی، حقوق و دستمزد و اشخاص شوند. با وجود این که سیاست‌ها و اقدامات دولت‌ها مسبب اصلی ایجاد وضعیت کنونی است، اما به جای اصلاح شرایط نابسامان کنونی، دستگاه‌های دولتی (بانک‌ها، دارایی و تامین اجتماعی) اقدام به ممنوع‌الخروج کردن، ممنوع‌المعامله کردن، بازداشت و توقیف اموال، بستن حساب‌های بانکی واحدها و شخصی مدیران می‌کنند. به عبارتی بخش خصوصی و مردم نه تنها باید تاوان سیاست‌ها و اقدامات پراشتباه مخل فعالیت و کسب و کار دولت را بدهد که از سوی دیگر به جهت اقدامات آنها مجازات نیز باید شود. با وجود هزینه‌های تولید پایین و تزریق رانت منابع و انرژی به صنایع فولاد، مدیریت ضعیف و ناکارآمد این صنایع شرایطی را رقم زده است که علاوه بر رانت منابع، رانت بازارهای بسته و انحصاری با وضع سنگین‌ترین عوارض و حقوق گمرکی در سطح جهان لازم است تا فعالیت اقتصادی آنها را توجیه کند و در این میان صنایع پایین‌دستی باید همه کاستی‌ها و نقائص وضعیت نابسامان موجود را جبران کند.

نرخ‌های تعرفه واردات فلزات و مواد معدنی و ورق فولاد گرم ایران و کشورهای جهان

بر اساس داده‌های سازمان تجارت جهانی و همچنین کشورها، میانگین نرخ‌های تعرفه واردات فلزات و مواد معدنی در سطح جهان (شامل ۵۵ کشور و ۲۸ کشور عضو اتحادیه اروپا) ۴٫۶ درصد است. در بین این ۸۳ کشور فقط ۵ کشور الجزایر، بنگلادش، نیجریه، پاکستان و اردن دارای میانگین نرخ تعرفه واردات فلزات و مواد معدنی بین ۱۰ تا ۱۶ درصد، ۲۳ کشور دارای میانگین نرخ تعرفه واردات بین ۵ تا ۱۰ درصد و ۵۵ کشور دارای میانگین نرخ تعرفه واردات زیر ۵ درصد هستند. میانگین نرخ تعرفه واردات برای اتحادیه اروپا و کشورهای آمریکا و ژاپن، به ترتیب ۲، ۱٫۸ و ۱ درصد است (شکل یک و نمودار بیست و چهار).

بررسی میانگین نرخ تعرفه واردات انواع ورق فولاد گرم (کدهای ۶ رقمی زیر مجموعه کد تعرفه ۷۲۰۸) در سطح جهان (شامل ۶۱ کشور جهان و ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا) نشان می‌دهد که میانگین نرخ تعرفه واردات این کالا در این ۸۸ کشور ۳٫۶ درصد می‌باشد. ایران با نرخ تعرفه واردات ۲۰ درصد که با مالیات ارزش افزوده به ۳۱

درصد بالغ می‌گردد، دارای بالاترین میزان نرخ تعرفه واردات ورق فولاد گرم در سطح جهان، با فاصله زیادی نسبت به سایر کشورها است. پس از ایران کشورهای پاکستان، اندونزی، مالزی، مکزیک و الجزایر از میانگین نرخ تعرفه واردات ۱۵ درصد برخوردار هستند. در سطح جهان ۱۳ کشور دارای میانگین نرخ تعرفه واردات ورق فولاد گرم بالاتر از ۵ و کمتر از ۱۲ درصد، ۲۱ کشور دارای میانگین نرخ تعرفه واردات کمتر از ۵ درصد و ۴۸ کشور دارای میانگین نرخ تعرفه واردات صفر می‌باشند (نمودار بیست و پنج).

در سطح منطقه پس از ایران با میانگین نرخ تعرفه واردات ورق فولاد گرم به میزان ۲۰ درصد، پاکستان و ترکیه با به ترتیب نرخ‌های تعرفه ۱۵,۵ و ۹,۱ درصد قرار دارند. نرخ تعرفه واردات ورق فولاد گرم در کشورهای بحرین، مصر، کویت، عمان، قطر، عربستان سعودی، تاجیکستان، امارات متحده عربی، یمن، قزاقستان و روسیه ۵ درصد می‌باشد و در دیگر کشورهای منطقه این نرخ صفر است (نمودار بیست و شش).

برخی از کشورها مانند برزیل، چک، بنگلادش، چین، ترکیه و روسیه دارای مقادیر متفاوت نرخ تعرفه برای واردات انواع ورق فولاد گرم (کدهای ۶ رقمی) هستند (نمودار بیست و هفت). در کشور چین نرخ تعرفه واردات برای کد ۷۲۰۸۳۹ سه درصد، کدهای ۷۲۰۸۱۰، ۷۲۰۸۲۵، ۷۲۰۸۲۶، ۷۲۰۸۲۷، ۷۲۰۸۳۷ و ۷۲۰۸۳۸ پنج درصد و برای کد ۷۲۰۸۳۶ و کدهای ۷۲۰۸۴۰ و ردیف‌های بالاتر شش درصد می‌باشد (نمودار بیست و هشت). در کشور ترکیه نرخ تعرفه واردات برای کدهای ۷۲۰۸۳۷، ۷۲۰۸۳۸ و ۷۲۰۸۳۹ بین ۵ تا ۹ درصد، کدهای ۷۲۰۸۱۰ و ۷۲۰۸۴۰ سیزده درصد و سایر کدهای تعرفه نه درصد است (نمودار بیست و نه).

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مقام معظم رهبری در ۲۹ بهمن ماه ۱۳۹۲ فرامین و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی را ابلاغ فرمودند. هدف این سیاست‌ها تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا بود. در فرامین اقتصاد مقاومتی بر لزوم تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی تصریح شد و در همین حال بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط بر تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد و سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، به ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی تأکید خاص گردید. تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد به همراه شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری از دیگر بندهای مهم و کلیدی اقتصاد مقاومتی محسوب می‌شود.

پس از ابلاغ سیاستهای اقتصاد مقاومتی، مقام معظم رهبری در سال ۱۳۹۵، طی بیانات مشروحی با عنایت به موضوع پشتیبانی از تولید داخلی و به خصوص صنایع کوچک و متوسط، در راستای تداوم اقتصاد مقاومتی ده اقدام اساسی برای نجات اقتصاد کشور را اعلام فرمودند. بر این اساس با صراحت زنده کردن تولید داخلی و نگاه ویژه به صنایع متوسط و کوچک از دولت مطالبه شده است (آن چیزی که در متن جامعه اشتغال و تحرک ایجاد می-کند، طبقات پایین را بهره‌مند می‌کند، همین صنایع کوچک و متوسط است، اینها را تقویت کنند و پیش ببرند، مقام معظم رهبری).

مطالعات انجام شده به وضوح نشان می‌دهد که در اغلب حوزه‌های فعالیت بخش بسیار مهم و کلیدی زنجیره صنایع فولاد فرامین مقام معظم رهبری از طرف دستگاه‌ها و مسئولین ذیربط رعایت نشده است. آن چه در عمل اتفاق افتاده افزایش صادرات به بهای زیر قیمت‌های جهانی و به خصوص داخلی و از سوی دیگر اعمال تضيیقات و اجبار تولیدکنندگان صنایع داخلی پایین‌دستی (با وضع عوارض و حقوق گمرکی بسیار بالا و ناعادلانه) به تامین مواد اولیه مورد نیاز از تولیدکنندگان فولاد کشور به گران‌ترین قیمت ممکن بوده است. در نتیجه نه تنها از صادرات مواد اولیه مورد نیاز صنایع داخلی نتیجه‌ای حاصل صنعت فولاد نشد که با توجه به دامپینگ (فروش زیر قیمت) قیمت-های صادراتی، بازار صادراتی مهم اتحادیه اروپا نیز (نظر به محکومیت شرکت فولاد مبارکه به انجام دامپینگ و اعمال عوارض تنبیهی بر روی واردات از ایران) از دسترس ایران خارج گردید.

در سطح اقتصاد داخلی افزایش ۷۴ درصدی بهای مواد اولیه مورد نیاز بخش‌های صنعتی پایین‌دستی و مصرفی نه تنها به تشدید و تعمیق رکود و کاهش فعالیت و اشتغال در سطح واحدهای صنعتی کوچک و متوسط و کارگاه‌های خرد انجامید که با ایجاد زیان و خسارت موجبات تعطیلی و کاهش فعالیت و میزان اشتغال بسیاری از آنها را فراهم ساخت. همچنین نظر به افزایش بهای نهایی بسیاری از مواد مصرفی صنایع و بخش‌های اقتصادی دیگر مانند ساختمان، بر روی تداوم رکود در آنها تاثیرگذار بوده است.

وزارت صنعت، معدن و تجارت از روند ارزان‌فروشی صادراتی و گران‌فروشی داخلی در بالاترین حد ممکن پشتیبانی و حمایت داشته است. صنایع مادر و بالادستی از این رو در توسعه اقتصادی کشورها اهمیت دارند که تامین‌کننده مواد خام و اولیه مورد نیاز صنایع پایین‌دستی اشتغالزا و با ارزش افزوده بالا و دیگر بخش‌های اقتصادی هستند. با این وجود سیاست‌گذاری‌ها و اقدامات وزارت صنعت، معدن و تجارت و بطور کلی دولت در جهت پشتیبانی بی قید و شرط از صادرات مواد خام و در مقابل واردات کالاهای ساخته شده و نهایی و از سوی دیگر تشدید رکود و تضعیف صنایع پایین‌دستی و خلق معضلات و مشکلات متعدد و متنوع برای آنها عمل کرده است. صادرات ورق فولاد گرم به بهای پایین و از سوی دیگر فروش داخلی آن به بهای بالا، به معنای اعطای یارانه به تولیدکنندگان خارجی از محل اخذ مالیات از تولیدکنندگان داخلی می‌باشد که در نتیجه ضمن تشدید رکود در صنایع پایین‌دستی امکان صادرات کالاهای تولیدی و نهایی، به خصوص به کشورهای همسایه از بین می‌رود. این موضوع خلاف

سیاست‌های صادراتی کشورهای دیگر است که با اعطای یارانه و پشتیبانی‌های لازم از صادرات کالاهای نهایی (با ایجاد اشتغال و ارزش افزوده) حمایت می‌کنند.

در پایان این بخش از گزارش فولاد ایران، پیشنهاد می‌گردد مراجع ذیربط در خصوص موارد ذیل تحقیقات و بررسی‌های لازم انجام دهند و با توجه به نتایج حاصله، تدابیر و اقدامات مقتضی در خصوص مقابله و جلوگیری از وقوع مجدد آنها اتخاذ شود.

(۱) ارزان‌فروشی صادراتی انواع ورق فولاد گرم در سطح جهان و به خصوص به کشورهای اروپایی و محکومیت ایران در دامپینگ صادرات فولاد به اتحادیه اروپا و از دست دادن این بازار مهم

(۲) گران‌فروشی انواع ورق فولاد گرم به صنایع پایین‌دستی داخلی که در جهت جبران زیان ناشی از ارزان‌فروشی صادراتی صورت گرفت. در این راستا ضرورت دارد که چگونگی و دلایل حمایت وزارت صنعت، معدن و تجارت با افزایش تعرفه وارداتی به میزان ۲۰ درصد، روشن و مشخص شود.

(۳) اظهار بهای فروش صادراتی خلاف واقع و به مراتب بیش از بهای واقعی و در نتیجه فریب مسئولین کشور در خصوص اغراق در توانایی‌ها و منافع حاصل از صادرات فولاد خام و همچنین امکان استفاده از معافیت‌های مالیاتی و سایر موارد

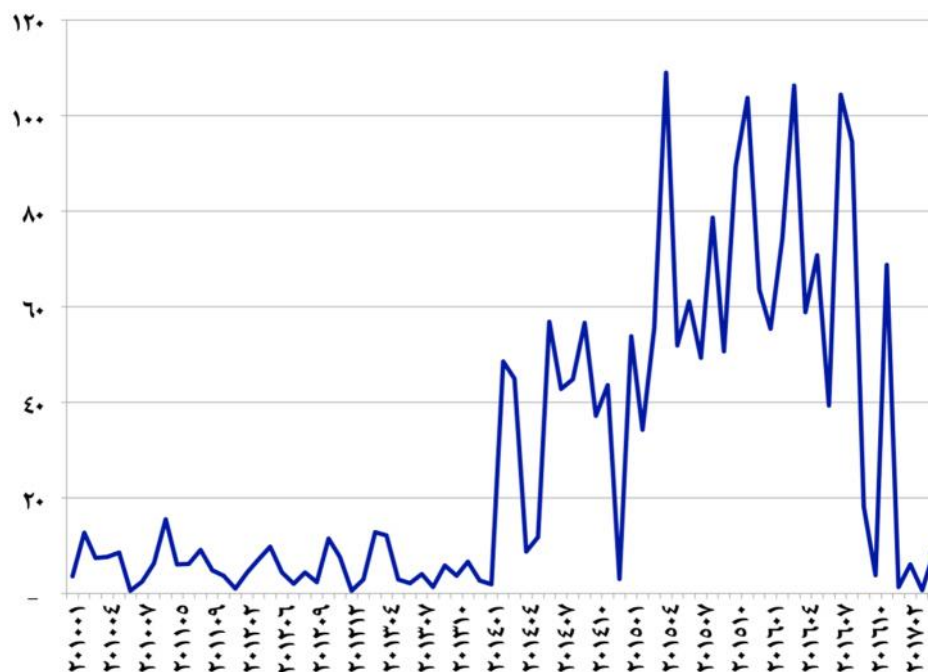
(۴) صادرات وسیع انواع ورق فولاد گرم مورد نیاز صنایع داخلی و استفاده از تعرفه‌های گمرکی خلاف واقع در جهت کتمان واقعیت

(۵) تعیین ابعاد و جوانب تشدید رکود در صنایع پایین‌دستی و بخش‌های مصرف‌کننده فولاد و اثرات اقتصادی حاصله

(۶) برآورد خسارات و زیان‌های وارده به صنایع پایین‌دستی فولاد و اتخاذ اقدامات لازم در خصوص جبران آنها

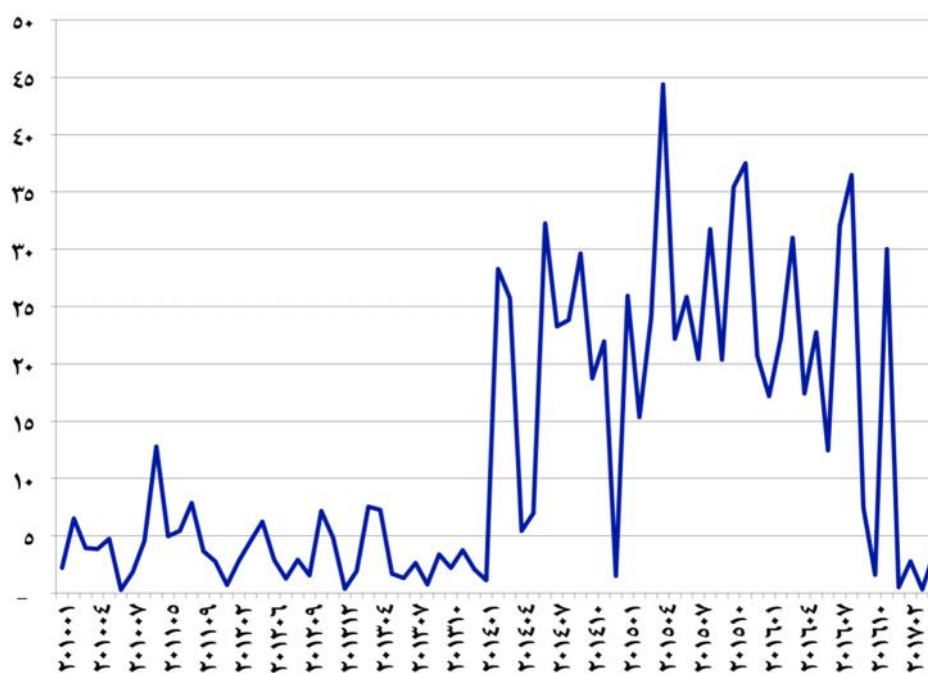

نمودار ۱- حجم صادرات ماهانه ورق فولاد گرم ایران به کل جهان و اتحادیه اروپا (هزار تن)

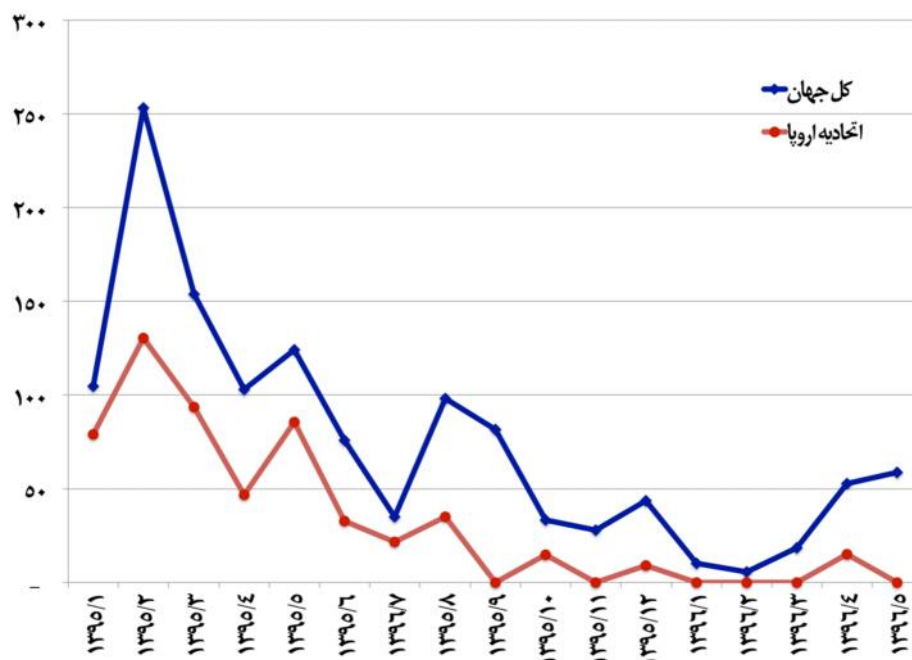
مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا

نمودار ۲- ارزش صادرات ماهانه ورق فولاد گرم ایران به کل جهان و اتحادیه اروپا (میلیون دلار)

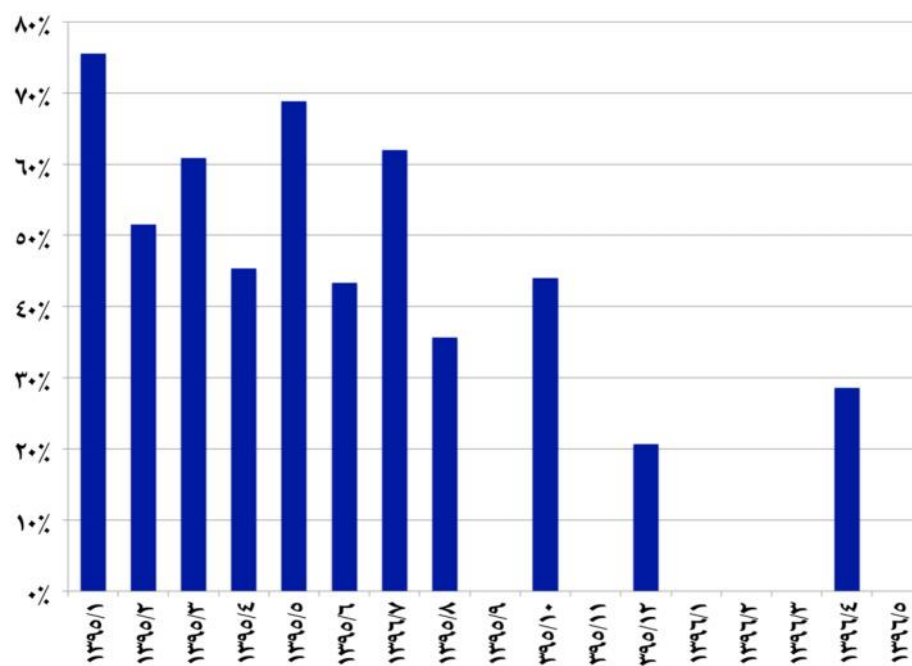
مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا

نمودار ۳- حجم صادرات ماهانه ورق فولاد گرم ایران به کل جهان و اتحادیه اروپا (هزار تن)

مرجع داده‌ها: گمرک ایران

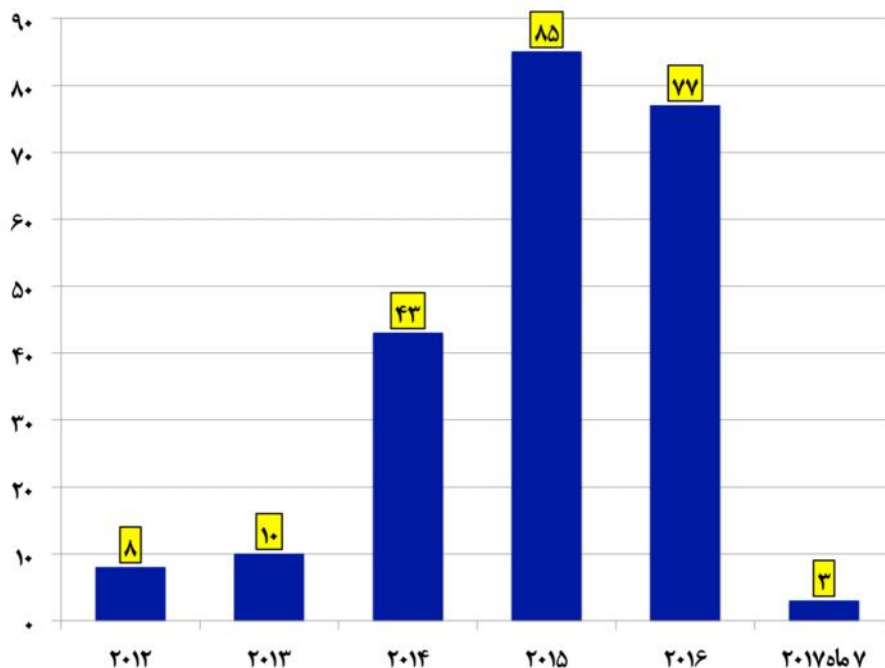
نمودار ۴- سهم صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا از کل صادرات (درصد)

مرجع داده‌ها: گمرک ایران

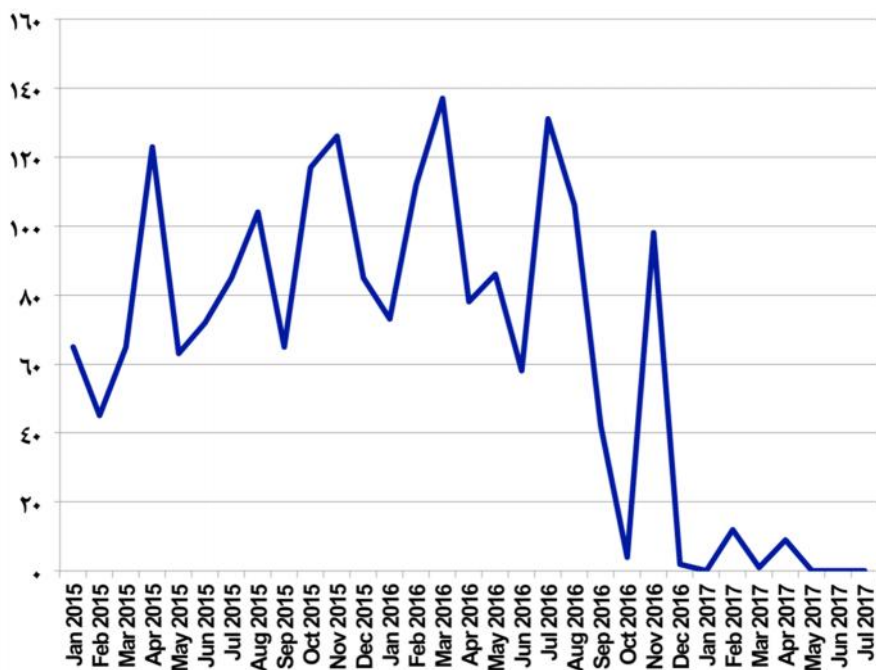

نمودار ۵- حجم صادرات ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا (متوسط ماهانه ، هزار تن)

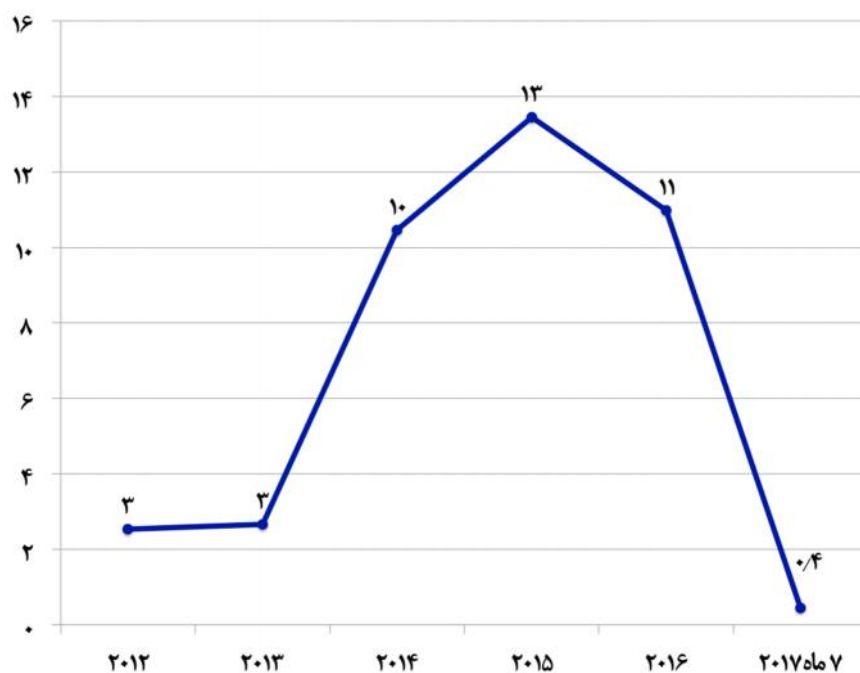
مرجع داده‌ها: یوروفر

نمودار ۶- حجم صادرات ماهانه ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا (هزار تن)

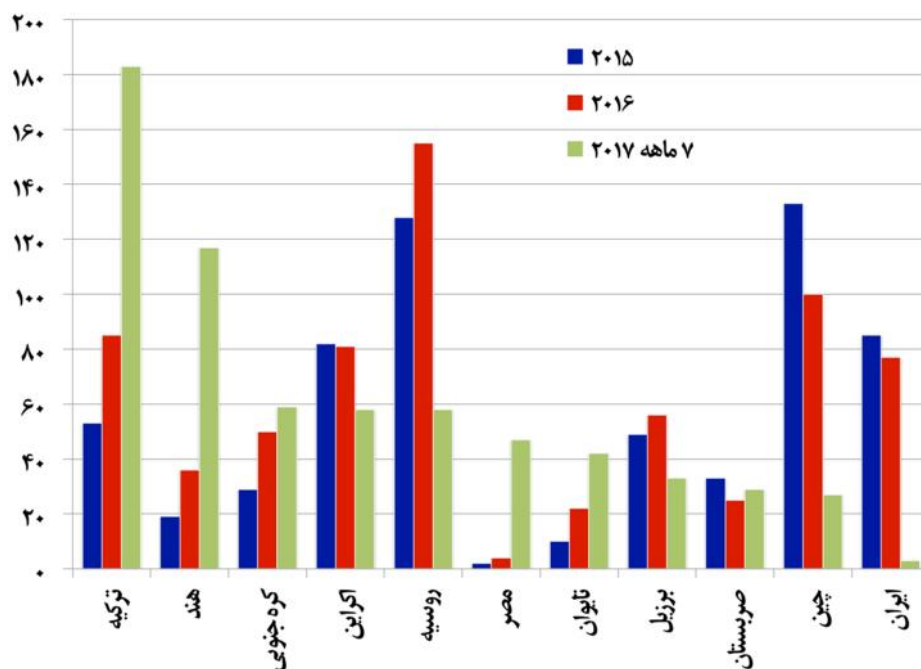
مرجع داده‌ها: یوروفر

نمودار ۷- سهم صادرات ورق فولاد گرم ایران از بازار وارداتی اتحادیه اروپا (درصد)

مرجع داده‌ها: یوروفر

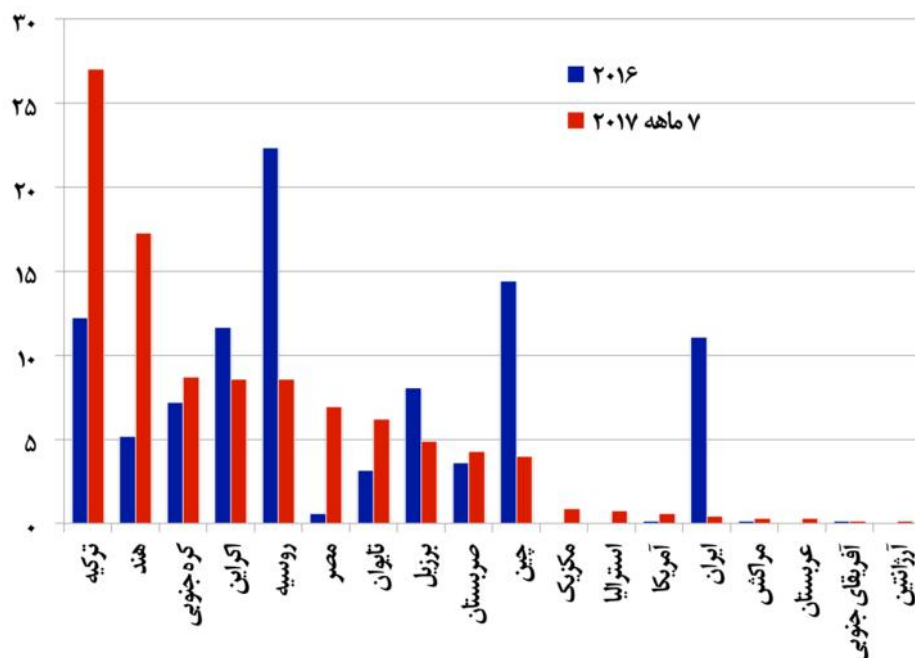
نمودار ۸- میانگین ماهانه صادرات ورق فولاد گرم کشورهای صادرکننده به اتحادیه اروپا (هزار تن)

مرجع داده‌ها: یوروفر

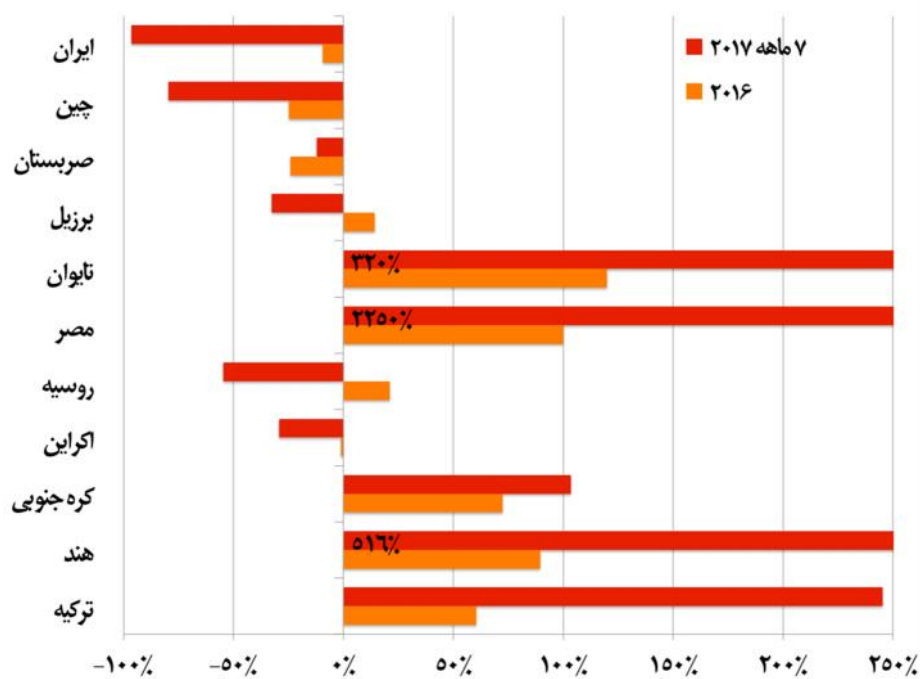

نمودار ۹- سهم کشورهای صادرکننده از بازار ورق فولاد گرم وارداتی اتحادیه اروپا (درصد)

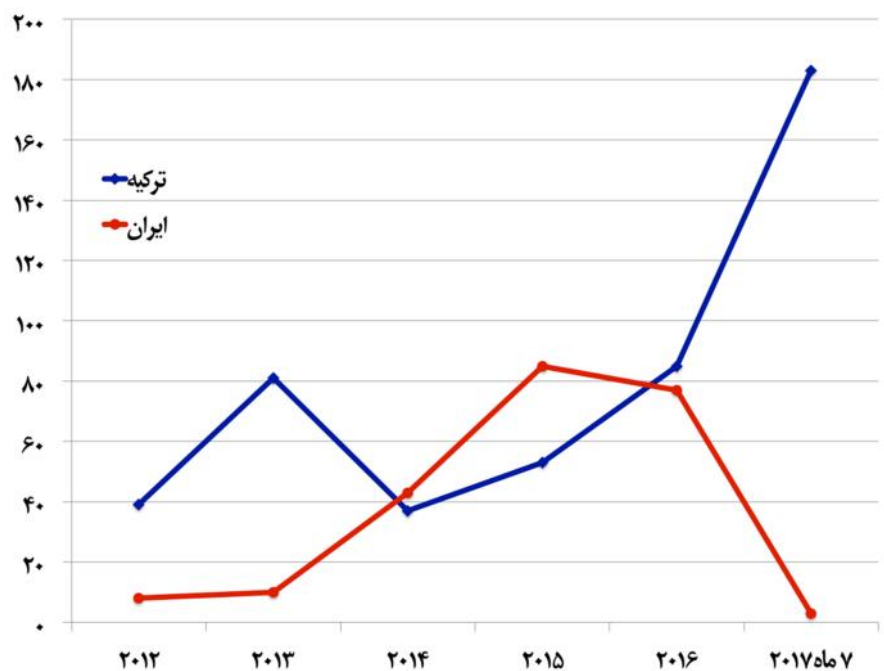
مرجع داده‌ها: یوروفر

نمودار ۱۰- رشد صادرات ورق فولاد گرم به اتحادیه اروپا در هفت ماهه سال ۲۰۱۷ و سال ۲۰۱۶ نسبت به سال ۲۰۱۵ میلادی (درصد)

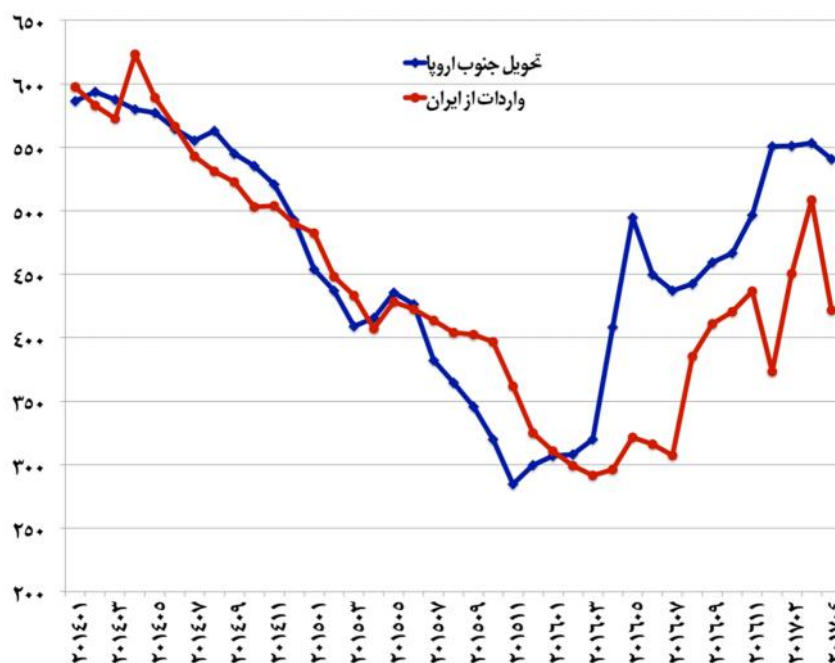
مرجع داده‌ها: یوروفر

نمودار ۱۱- حجم صادرات ورق فولاد گرم ایران و ترکیه به اتحادیه اروپا (متوسط ماهانه، هزار تن)

مرجع داده‌ها: یوروفر

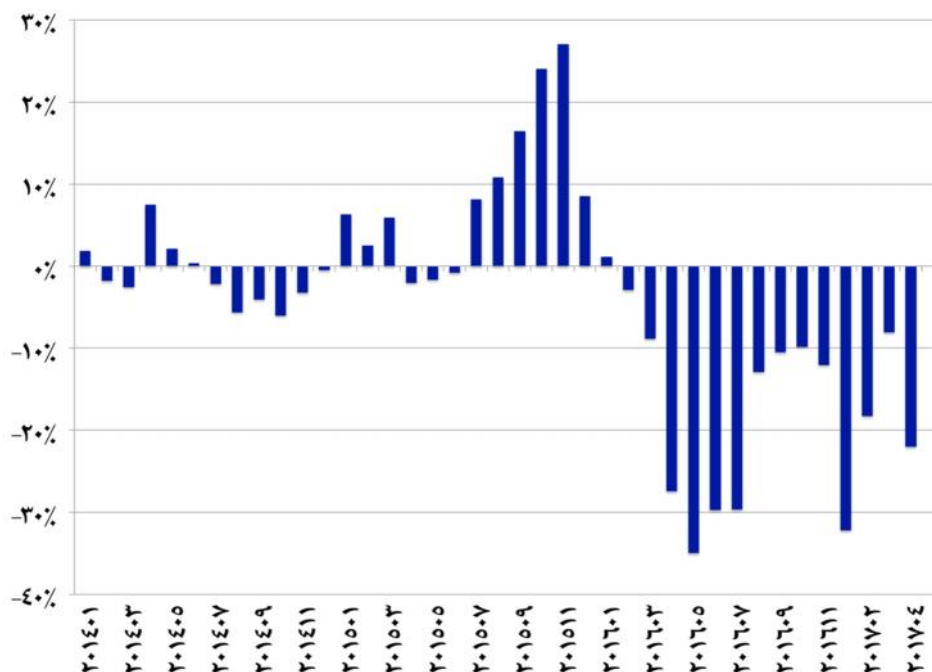
نمودار ۱۲- بهای واحد صادراتی ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا در مقایسه با بهای واحد صادراتی سیف ینادر جنوب اروپا (دلار بر تن)

مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی، گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا و متال بولتن

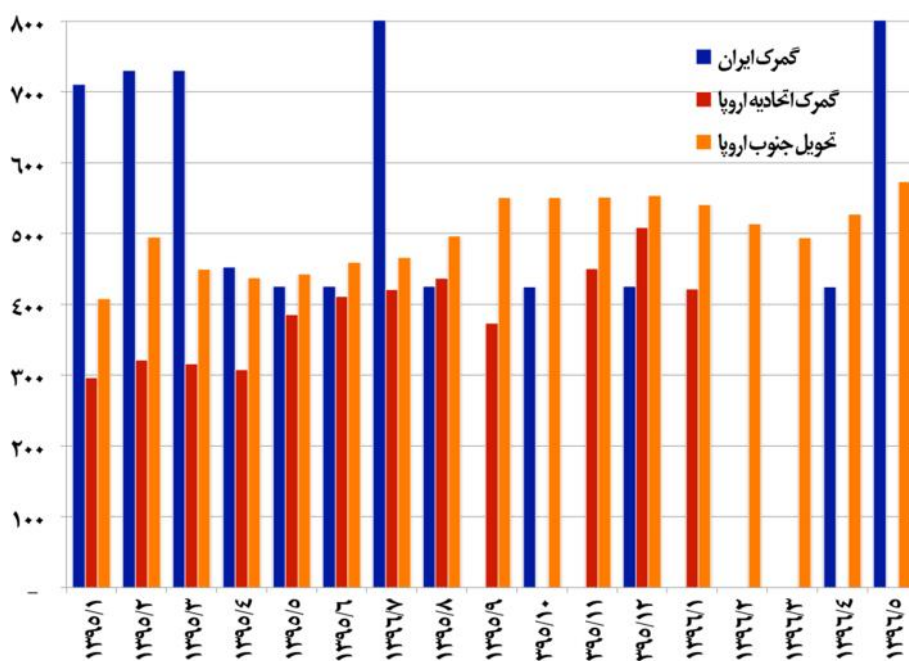
نمودار ۱۳- نسبت بهای واحد صادراتی ورق فولاد گرم به اتحادیه اروپا به بهای تحویل بنادر جنوب اروپا (درصد)

مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی، گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا و متال بولتن

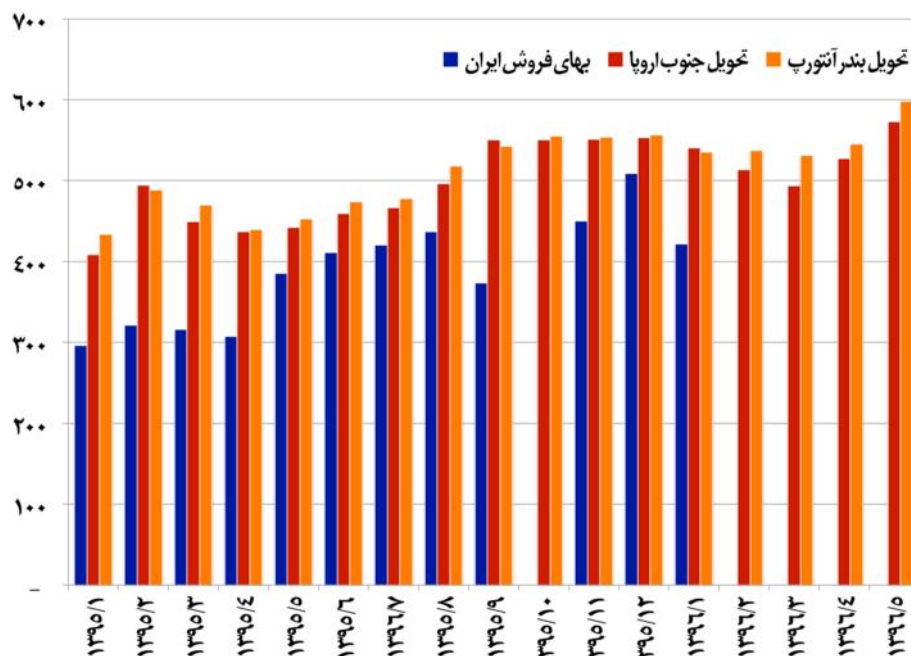
نمودار ۱۴- بهای واحد صادراتی ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا بر اساس اظهار در گمرکهای ایران،

گمرک‌های کشورهای واردکننده (اتحادیه اروپا) و تحویل در بنادر جنوب اروپا (دلار بر تن)

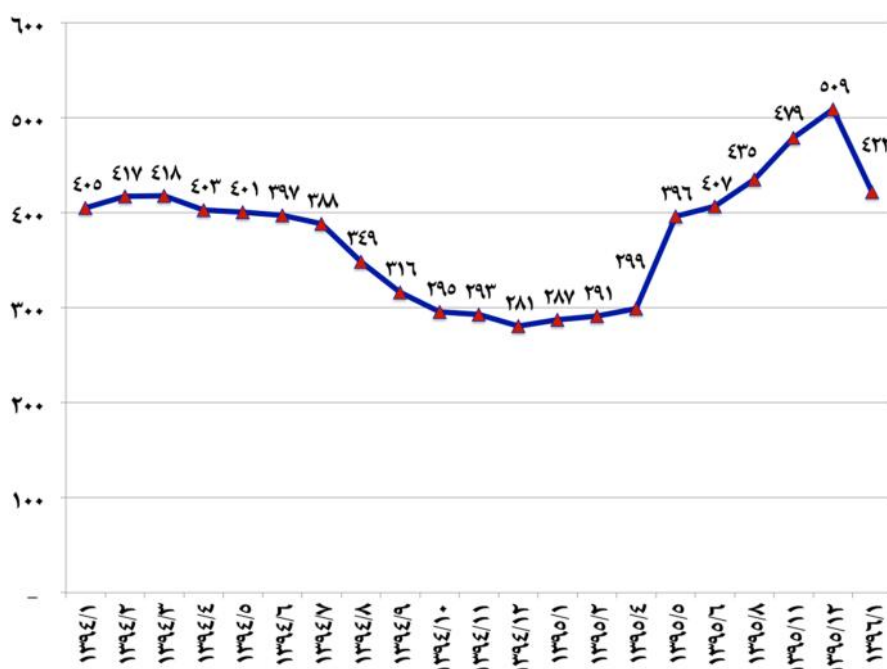
مرجع داده‌ها: گمرک ایران، سازمان تجارت جهانی، گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا و متال بولتن

نمودار ۱۵- بهای واحد صادراتی ورق فولاد گرم ایران به اتحادیه اروپا بر اساس اظهار در گمرک‌های کشورهای واردکننده و تحویل در بنادر جنوب و شمال اروپا (دلار بر تن)

مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی، گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا، پلاتز و متال بولتن

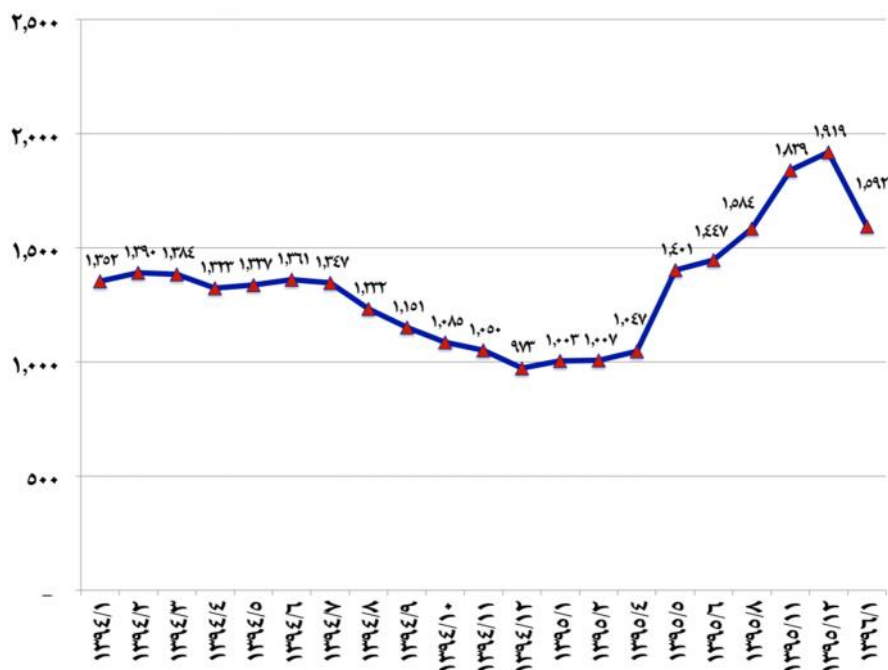
نمودار ۱۶- بهای واحد صادراتی ورق فولاد گرم ایران به ایتالیا (دلار بر تن)

مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا

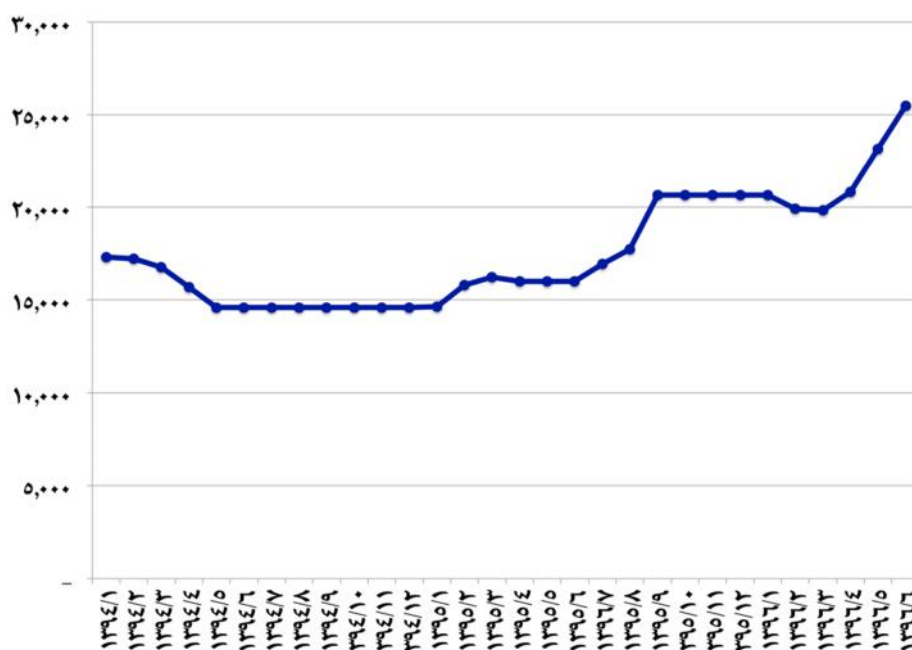

نمودار ۱۷- بهای واحد صادراتی ورق فولاد گرم ایران به ایتالیا (تومان بر کیلوگرم)

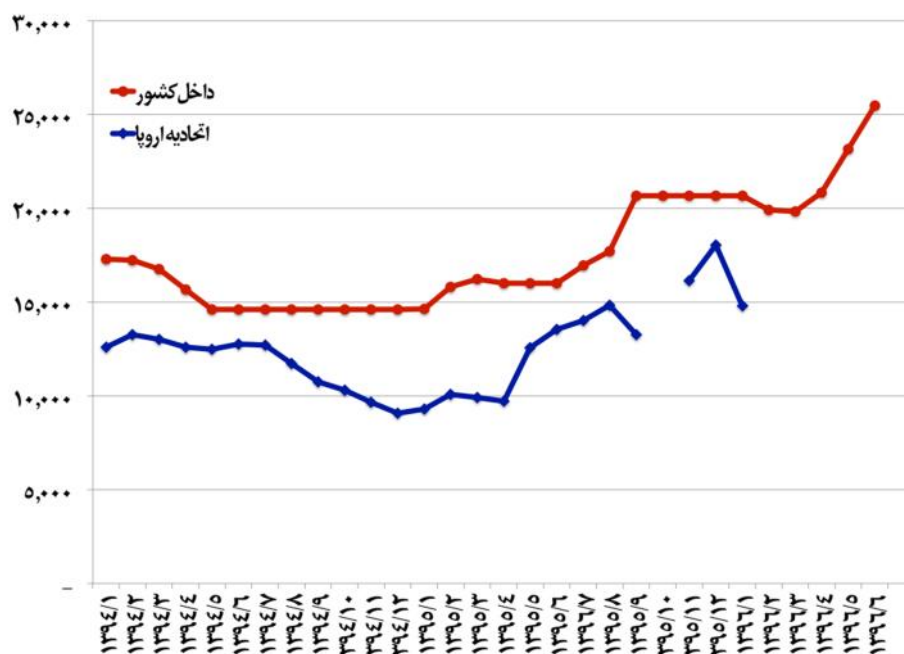

مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا

نمودار ۱۸- بهای فروش داخلی ورق فولاد گرم (سلف، ریال بر کیلوگرم)

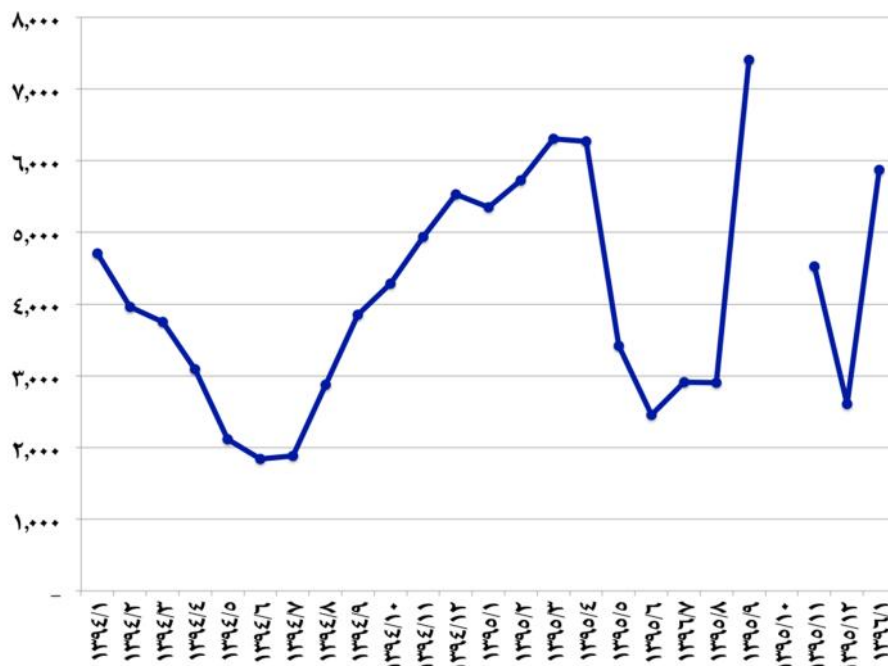

نمودار ۱۹- بهای فروش داخلی ورق فولاد گرم در مقایسه با بهای صادراتی به اتحادیه اروپا (ریال بر کیلوگرم)

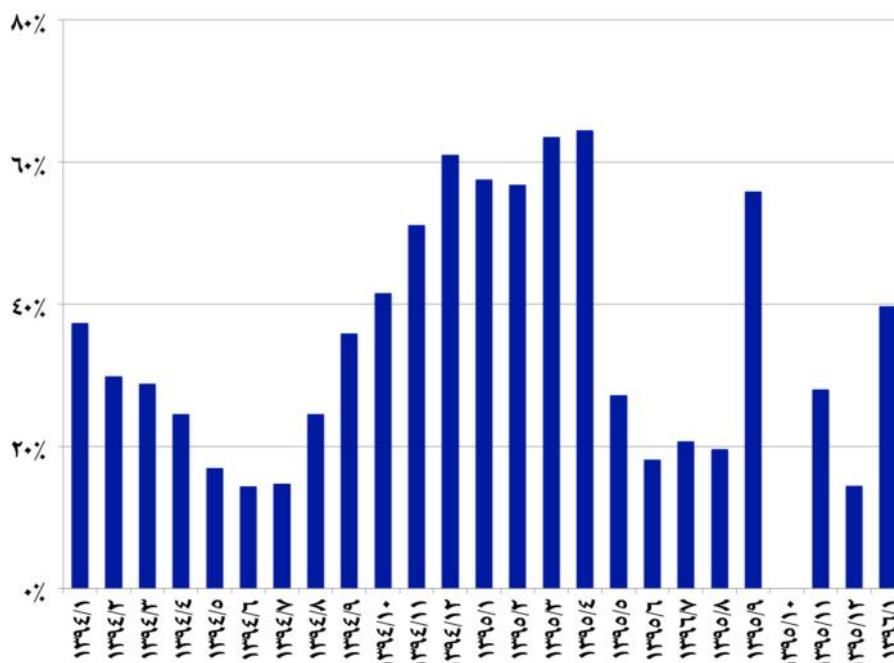
مرجع داده‌ها: سازمان بورس کالا، سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا

نمودار ۲۰- تفاوت بهای فروش داخلی ورق فولاد گرم در مقایسه با بهای صادراتی به اتحادیه اروپا (ریال بر کیلوگرم)

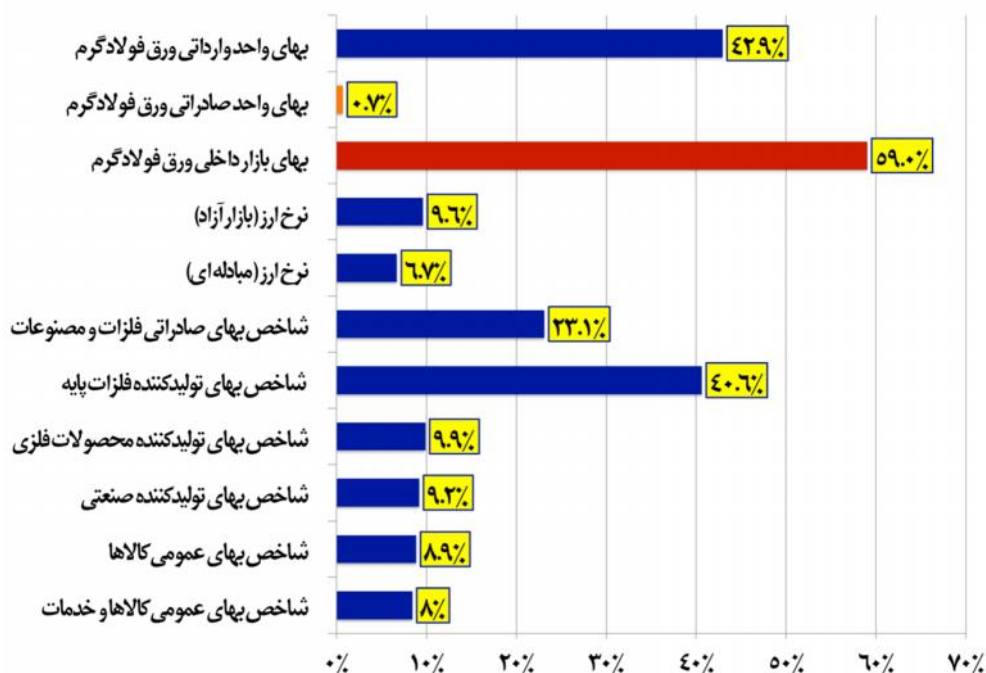
نمودار ۲۱- نسبت بهای فروش داخلی ورق فولاد گرم به بهای صادراتی به اتحادیه اروپا (درصد)

مرجع داده‌ها: سازمان بورس کالا، سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورهای واردکننده در اتحادیه اروپا

نمودار ۲۲- میزان افزایش بهای ورق فولاد گرم تولید داخل (فولاد مبارکه) در مقایسه با دیگر شاخص‌های

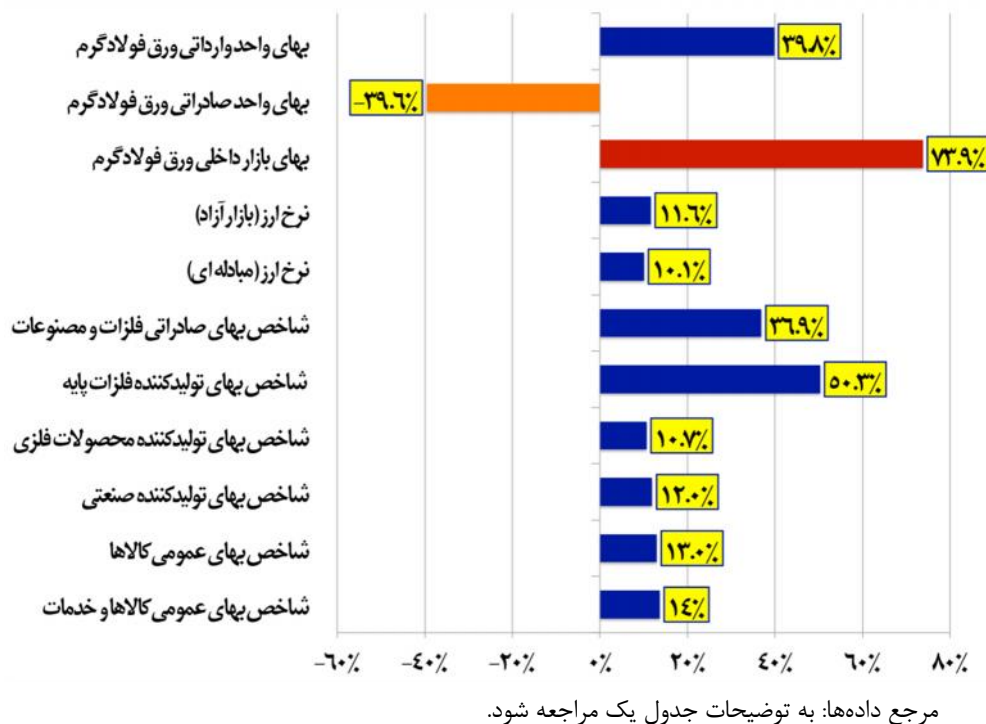
قیمت در شهریور ماه سال ۱۳۹۶ نسبت به ماه مشابه در سال ۱۳۹۵ (درصد)

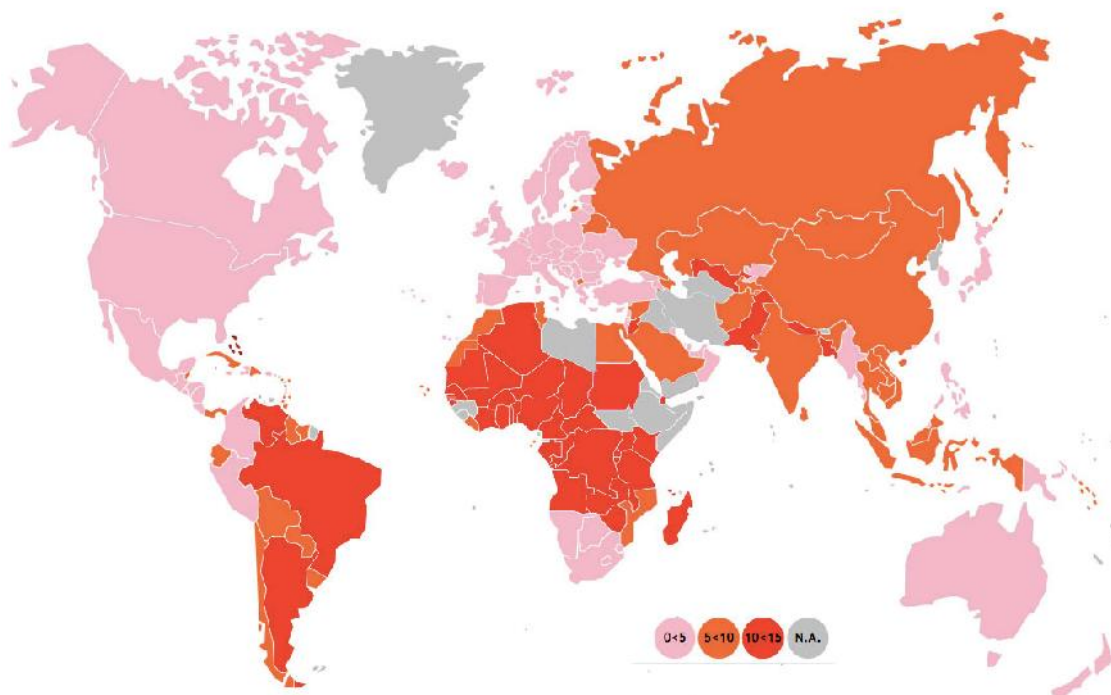
مرجع داده‌ها: به توضیحات جدول یک مراجعه شود.

نمودار ۲۳- میزان افزایش بهای ورق فولاد گرم تولید داخل (فولاد مبارکه) در مقایسه با دیگر شاخص‌های

قیمت در شهریور ماه سال ۱۳۹۶ نسبت به فروردین ماه سال ۱۳۹۵ (درصد)

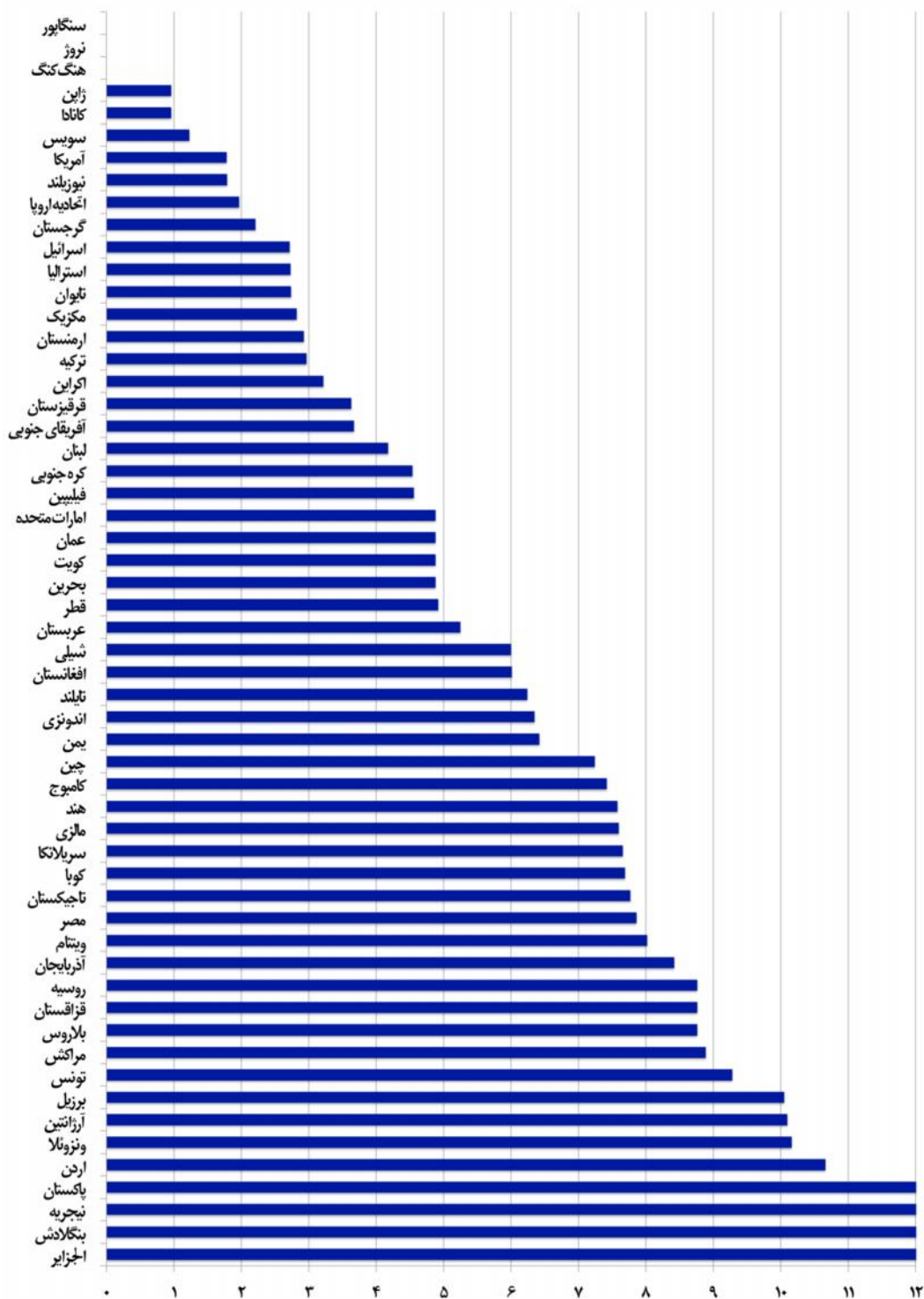

شکل ۱- نقشه جهانی میانگین تعرفه واردات فلزات و مواد معدنی (درصد)

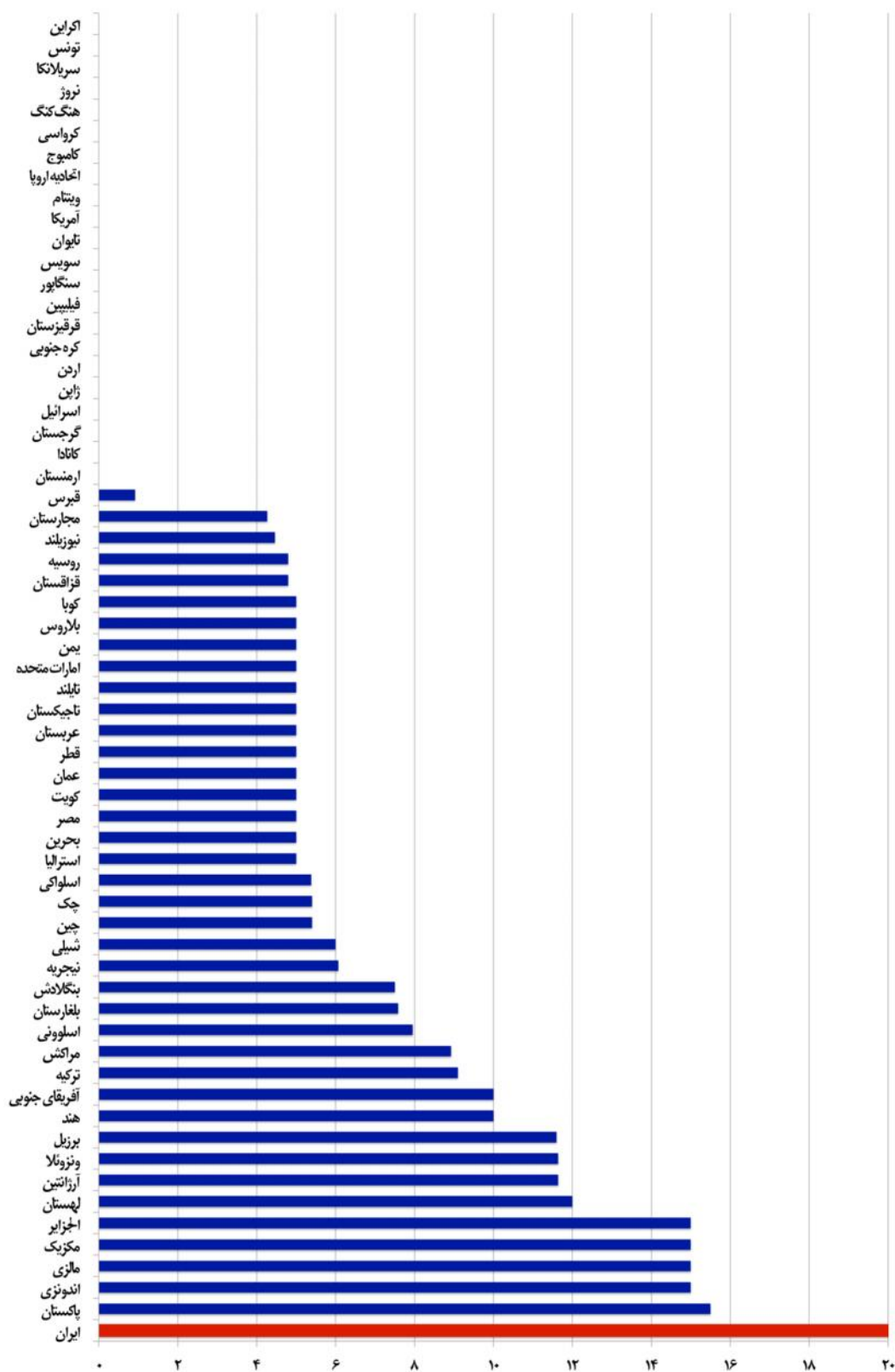

نمودار ۲۴- میانگین تعرفه واردات فلزات و مواد معدنی به ۵۵ کشور جهان و اتحادیه اروپا (درصد)

مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورها

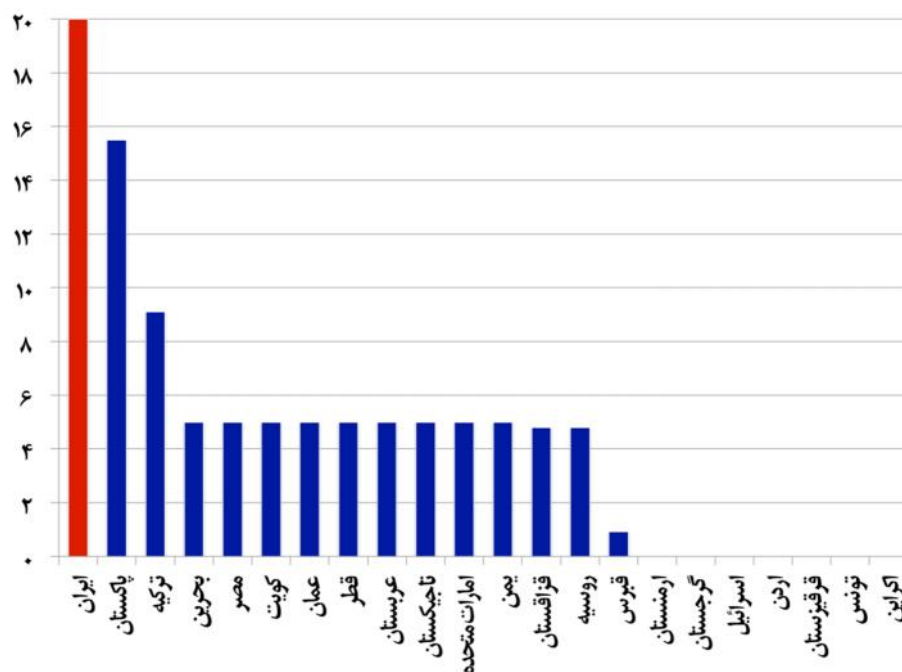
نمودار ۲۵- میانگین تعرفه واردات ورق فولاد گرم به ایران، ۶۱ کشور جهان و اتحادیه اروپا (درصد)

مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورها

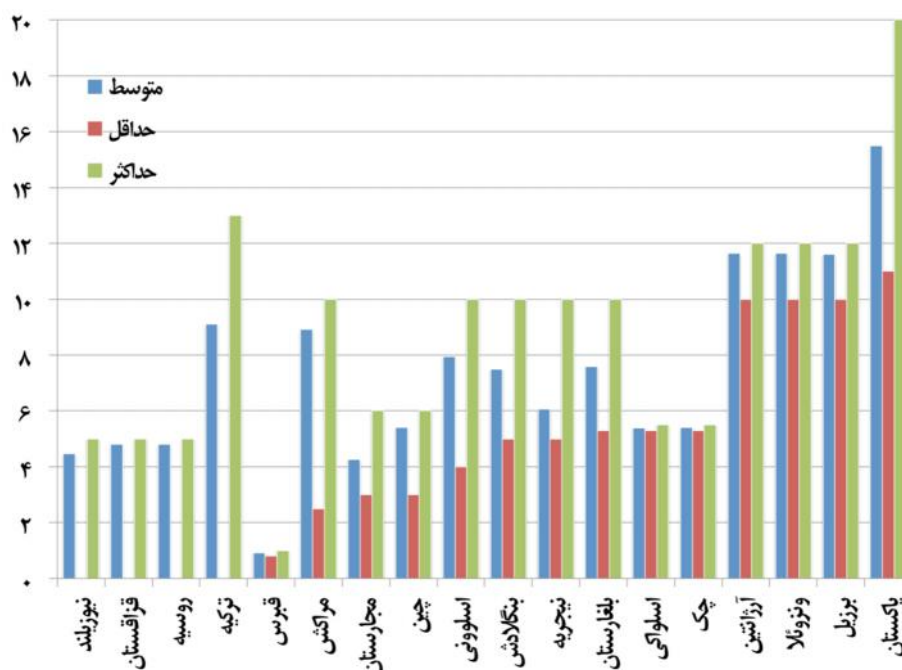

نمودار ۲۶- میانگین تعرفه واردات ورق فولاد گرم به ایران و کشورهای منطقه (درصد)

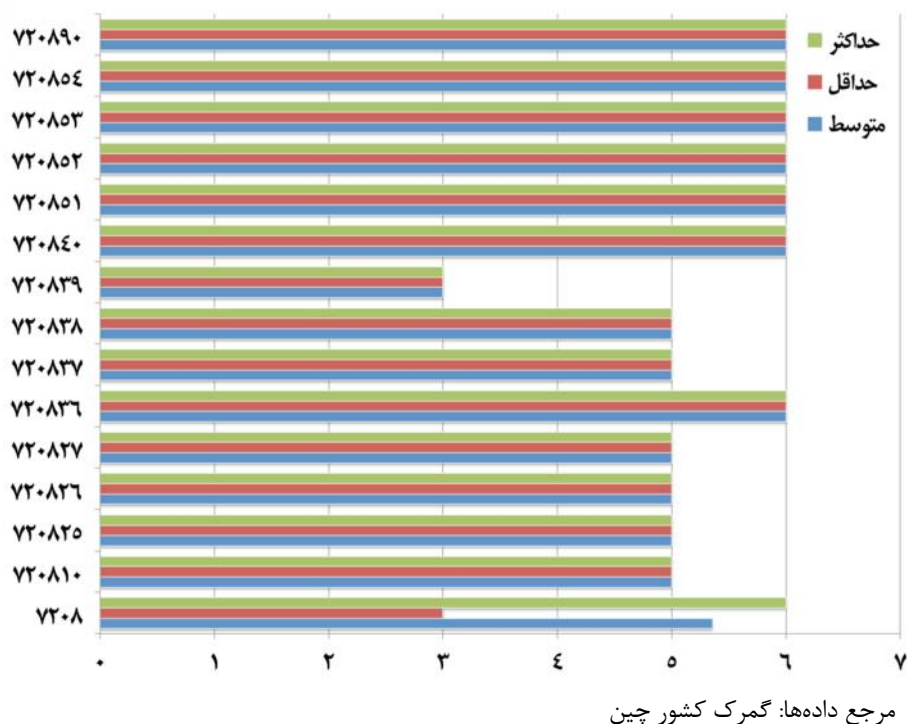
مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورها

نمودار ۲۷- محدوده تعرفه واردات انواع ورق فولاد گرم در کشورها (درصد)

مرجع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی و گمرکات کشورها

نمودار ۲۸- محدوده تعرفه واردات انواع ورق فولاد گرم در کشور چین (درصد)

نمودار ۲۹- محدوده تعرفه واردات انواع ورق فولاد گرم در کشور ترکیه (درصد)

